

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Sociální podnik

bakalářská práce

Autor práce: Michaela Kučerová
Studijní program: Sociální politika a sociální práce
Studijní obor: Sociální práce ve veřejné správě

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Rosková

Datum odevzdání práce: 2. 5. 2013

Abstrakt

Sociální podnikání je jeden z možných způsobů provozování podnikání. Ve světě a v západní Evropě je tento druh podnikání zcela běžný a Česká republika se s tímto fenoménem pomalu seznamuje.

Sociální podnik je jeden ze způsobů zaměstnávání skupin osob ohrožených sociálním vyloučením. Dává naději na zlepšení životní situace a opětovné začlenění do života pro osoby se zdravotním postižením, pro mládež, pro osoby bez přístřeší, pro osoby opouštějící ústavní výchovu, pro oběti trestné činnosti, pro osoby pečující o osobu blízkou, pro osoby se zkušeností se závislostí na návykových látkách, pro dlouhodobě nezaměstnané a pro ostatní osoby ohrožené sociálním vyloučením.

Cílem práce je poskytnout ucelenější informace o stále rozvíjejícím se sociálním podnikání v České republice. V teoretické části práce je nejprve popsána sociální ekonomika všeobecně s definováním sociálního podniku. Nejsou opomenuty ani hlavní mezinárodní organizace, které sociální podnikání podporují.

Stěžejní kapitoly teoretické části se věnují možnosti financování sociálního podnikání z Evropské unie. V současné době jsou vypsány dvě výzvy, na které mohou zájemci reagovat a získat tak finanční hotovost k založení své sociální firmy. Financování z Evropské unie probíhá prostřednictvím Evropského sociálního fondu a jeho operačních programů, které v České republice zaštiťuje Ministerstvo práce a sociálních věcí. V tuto chvíli je v Integrovaném operačním programu vypsána Výzva č. 8 Služby v oblasti sociální intervence a Investiční podpora sociální politiky a v operačním programu Lidské zdroje a zaměstnanost čeká na zájemce Výzva č. 30 Sociální ekonomika.

Problematika čerpání dotací Evropské unie z Evropského sociálního fondu a jeho operačních programů přes Ministerstvo práce a sociálních věcí a jeho výzev je velice složitá. Proto je záměrem práce jednoduše popsat rozdíly obou výzev tak, aby byla usnadněna orientace právě v této problematice. Kvůli zorientování v této oblasti jsem úspěšně komunikovala i přímo s Ministerstvem práce a sociálních věcí a Ministerstvem vnitra.

Ve výzkumné části jsem se snažila zmapovat konkrétní počty sociálních podniků v České republice, jejich rozmístění v jednotlivých krajích a následně jejich zkušenosti s podnikáním v této oblasti. Vycházela jsem z Adresáře sociálních podniků, na který mne odkázalo právě Ministerstvo práce a sociálních věcí. V první fázi výběru firem jsem se soustředila na všechny sociální firmy v Jihočeském kraji a poté byly náhodně vybrány podniky z jiných krajů celé České republiky. Kvalitativní šetření bylo provedeno formou rozhovorů dle návodu a získané informace jsou zpracovány do přehledných schémat. Kontaktované sociální podniky byly potěšeny mým zájmem a spolupráce probíhala velice rychle a kvalitně.

Výsledek výzkumu není pro mne překvapující. Jak se dalo očekávat, největší množství sociálních podniků je v problémových oblastech naší země, kde je dlouhodobě vysoká nezaměstnanost anebo zde žije etnická menšina Romů. Dále z výzkumu vyplynulo, že jednoznačně na prvním místě v počtu zaměstnávání určité skupiny osob jsou podniky, které dávají šanci na začlenění do života zdravotně postiženým osobám. Za nimi skoro se stejnými počty zaměstnávání osob různě sociálně vyloučených jsou podniky zaměstnávající dlouhodobě nezaměstnané, etnickou menšinu nebo mládež v obtížné životní situaci. Respondenti také potvrdili složitou administraci při zakládání firem a obavu z budoucnosti a ufinancovatelnosti svého podnikání.

V diskusi práce jsou uvedeny problémy a postřehy respondentů, které je během podnikání potkaly. Z uskutečněných rozhovorů a ochoty je možné usuzovat, že i přes velké nesnáze zakladatele podniků podnikání baví a naplňuje pocitem smysluplnosti.

Závěr práce konstatuje, že sociální podnikání nebude mít asi lehkou budoucnost, neboť uzavírka podávání žádostí na financování projektů z Evropské unie končí v červnu tohoto roku a další podpora sociální ekonomiky je velkou otázkou. V současné nelehké době ekonomické krize a rostoucí nezaměstnanosti by ale měl být na sociální podnikání velký ohled, neboť je to jedna z možných cest, jak se s těmito problémy v každém státě vypořádat.

Klíčová slova: Evropský sociální fond, Integrovaný operační program, Operační program lidské zdroje a zaměstnanost, sociální ekonomika, sociální podnik, sociální podnikání

Abstract

Social entrepreneurship is one of the possible ways to run enterprise. Around the world and in Western Europe this type of enterprise is quite common and is slowly becoming familiar in the Czech Republic.

A social enterprise is one of the ways to employ groups in danger of being socially excluded. It provides hope of improvement of living standard, as well as hope of reintegration for the disabled, youth, homeless individuals, individuals leaving institutional care, victims of criminal behaviour, carers looking after relatives, persons who have experienced drug addiction, the long-term unemployed and others in danger of being socially excluded.

The aim of this thesis is to provide a more comprehensive summary about the constantly developing social entrepreneurship landscape in the Czech Republic. The theoretical part of the thesis first describes social economics in general, followed by the definition of a social enterprise. This includes the listing of the major international organisations supporting social entrepreneurship.

The fundamental chapters of the theoretical part address the possibility to finance social entrepreneurship through the European Union. At present there are two calls for proposals, to which applicants can respond in order to obtain the funds required to set up a social enterprise. Financing through the European Union is administered by the European social fund and its operational programme, safeguarded in the Czech Republic by the Ministry of Labour and Social Affairs. At the present time, the Integrated operating programme includes call for proposal no.8: Services in the social intervention scope and in the operating programme Human resources and employment call for proposals no.30: Social economics awaits its respondents.

The logistics of obtaining European Union grants from the European social fund and its operational programmes through the Ministry of Labour and Social Affairs and its calls for proposals is very complicated. Therefore the aim of this thesis is to summarise the differences between both calls for proposals to ease the understanding of these very matters. To further my understanding of these issues I also successfully

communicated directly with the Ministry of Labour and Social Affairs and the Ministry of the Interior.

In the experimental part of the thesis I tried to chart specific numbers of Social enterprises in the Czech Republic, their locations in each district, followed by their experiences with entrepreneurship in this area. I based my selection on the Address book of social enterprises, to which I was directed by the Ministry of Labour and Social Affairs. In the first phase I concentrated on all the social enterprises in the Southern Bohemian Region, followed by a random selection of social enterprises from the other Czech regions. Methodologically, the qualitative enquiries took the form of interviews according to guidelines and the information obtained is compiled into synoptic diagrams. The enterprises I contacted were pleased with my interest and our collaboration proceeded quickly and with high quality.

The results of the research were not surprising for me. As expected the highest number of social enterprises in our country is in the problematic regions with the highest long-term unemployment rates or with a high proportion of the Roma ethnic minority. Furthermore, the research suggested unambiguously that, for individuals from certain groups, the highest number of social enterprises were concerned with employing the physically disabled to give them the chance to reintegrate into mainstream society. Closely following with approximately the same number of people from different socially excluded groups are enterprises that employ the long-term unemployed, the ethnic minorities or youth in difficult life circumstances. The respondents also confirmed the complicated administration of the enterprise start-up phase, as well as concerns about the future ability to finance their business.

In the discussion section of the thesis the observation and problems of the respondents encountered during their entrepreneurship are listed. From the interviews carried out and the helpfulness of the respondents, it was apparent that in spite of difficulties, the founders of these enterprises enjoy their work and it fills them with a feeling of meaningfulness.

In the conclusion section of the thesis it is established that social entrepreneurship is unlikely to have an easy future as the deadline to apply for European Union grants to

finance projects is in June 2013 and further support of social politics is uncertain. However, in the current uneasy times of economic crisis and rising unemployment the social entrepreneurship should be treated with high consideration as it is one of the possible ways to deal with such problems in all countries.

Keywords: European social fund, Integrated operational programme, Operational programme human resources and employment, social economics, social enterprise, social entrepreneurship

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 2. 5. 2013

.....

Michaela Kučerová

Poděkování

Chtěla bych na tomto místě poděkovat především vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Lence Roskové za ochotu, trpělivost a cenné rady při psaní této práce. Také bych chtěla poděkovat mé rodině a přátelům za podporu během celého mého studia.

Obsah

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	11
ÚVOD	12
1 SOUČASNÝ STAV	13
1.1 SOCIÁLNÍ EKONOMIKA	13
1.1.1 PILÍŘE.....	16
1.1.2 HISTORIE V DATECH	17
1.1.2.1 Evropa.....	17
1.1.2.2 Česká republika	18
1.2 SOCIÁLNÍ PODNIK	20
1.2.1 SOCIÁLNÍ CHARAKTERISTIKA	20
1.2.2 EKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA	21
1.2.3 PRINCIPY SOCIÁLNÍHO PODNIKU	21
1.3 MEZINÁRODNÍ PODPORA	22
1.3.1 VÝZKUMNÁ SPOLEČNOST EMES.....	22
1.3.1.1 Hlavní činnosti.....	23
1.3.1.2 Partnerství.....	24
1.3.2 MEZINÁRODNÍ VÝZKUMNÁ ORGANIZACE CIRIEC.....	24
1.3.2.1 Historie	24
1.3.2.2 Členství.....	25
1.3.2.3 Hlavní činnosti.....	25
1.3.3 EVROPSKÁ UNIE.....	25
1.3.3.1 Evropský sociální fond	26
1.4 ČESKÁ REPUBLIKA.....	27
1.4.1 RADA VLÁDY PRO NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE.....	27
1.4.2 EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND V ČESKÉ REPUBLICE	28
1.4.2.1 Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost.....	28
1.4.2.2 Integrovaný operační program.....	29
1.4.3 VÝZVY ESF PODPORUJÍCÍ SOCIÁLNÍ EKONOMIKU V ČR.....	30

1.4.3.1	Všeobecné podmínky k vyhlášeným výzvám.....	31
1.4.3.2	Výzva č. 8 - IOP Služby v oblasti sociální intervence a Investiční podpora sociální ekonomiky	34
1.4.3.3	Výzva č. 30 - OP LZZ Sociální ekonomika	35
1.4.4	P3.....	35
1.4.5	TESSEA	36
2	CÍL A VÝZKUMNÁ OTÁZKA	37
2.1	CÍL PRÁCE	37
2.2	VÝZKUMNÁ OTÁZKA	37
3	METODIKA	38
3.1	CHARAKTERISTIKA POUŽITÉ METODY	38
3.2	ZKOUMANÝ SOUBOR	38
3.3	TECHNIKA SBĚRU DAT	39
4	VÝSLEDKY	40
4.1	POČET SOCIÁLNÍCH PODNIKŮ V ČESKÉ REPUBLICE	40
4.2	CHARAKTERISTIKA JEDNOTLIVÝCH RESPONDENTŮ	43
4.3	ROZHOVOR DLE NÁVODU	44
4.4	ROZHOVORY.....	44
4.5	SHRnutí VÝSLEDKŮ ROZHOVORŮ	52
5	DISKUSE	54
6	ZÁVĚR.....	58
7	SEZNAM INFORMAČNÍCH ZDROJŮ	59
8	PŘÍLOHY	63
	SEZNAM SCHÉMAT, GRAFŮ A TABULEK	68

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
IOP	Integrovaný operační program
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
SE	Sociální ekonomika
SP	Sociální podnik

Úvod

Sociální podnikání je určitý druh ekonomiky, který se v současné době rozvíjí. Tuto formu začleňování osob ohrožených sociálním vyloučením využívá již mnoho států převážně západní Evropy a pro Českou republiku je to i díky čerpání finanční podpory z Evropské unie velká šance na zlepšení stávající problematice sociální situace. Pokud zájemci o podnikání tuto šanci z Evropské unie a její Evropský sociální fond přes Ministerstvo práce a sociálních věcí a jeho operační programy s vypsáním výzvami budou v České republice i nadále využívat, pomohou tak zlepšit životní podmínky ohroženým skupinám obyvatel.

Sociální podnikání jako téma jsem si vybrala, protože si myslím, že je to jeden z možných způsobů, jak řešit například stále rostoucí nezaměstnanost. V našem městě také nezaměstnanost stále roste a jako studentku sociálních předmětů mne zajímá, jak se dá tato situace řešit. Dále mne sociální ekonomika zajímá jako zdroj řešení problému stárnutí populace. Pokud by sociální podniky za velké finanční podpory státu tuto problematiku pomohly řešit, byla by to jistě vynikající kombinace spolupráce státu a soukromých firem. Bohužel finančních prostředků je stále nedostatek a tak budoucnost a udržitelnost i stávajících sociálních firem je více než nejistá.

Smyslem této práce je především zmapování současné situace v sociálním podnikání v České republice. Po teoretické části, kde je sociální ekonomika vysvětlena jako celek, je kladen důraz na praktickou část doplněnou kvalitativním výzkumem formou rozhovorů dle návodu. Při výběru respondentů byl kladen větší důraz na Jihočeský kraj, ve kterém podle předpokladu moc sociálních podniků není. Největší kumulace firem je v problematičtějších nebo zabydlenějších krajích České republiky.

Závěr výzkumu práce potvrzuje nelehkou situaci v sociálním podnikání a hlavně nejistou budoucnost ze strany financování tohoto druhu podnikání. Na druhou stranu z respondentů sršelo nadšení a zájem o tuto smysluplnou práci, tak snad tato forma sociální pomoci a začleňování znevýhodněných osob bude pokračovat i v budoucnu, neboť lidí na okraji společnosti neubývá, ba naopak.

1 Současný stav

1.1 Sociální ekonomika

Pojem sociální ekonomika (SE) vzbuzuje všude ve světě, země Evropské unie (EU) nevyjímaje, stále rostoucí zájem politiků, odborníků i veřejnosti a zdomácněl i v České republice (ČR).

SE nemá politický základ, staví na ideologii solidarity. SE se dnes v zemích EU považuje za součást veřejné politiky, která na neziskovém základě usnadňuje sociální začlenění znevýhodněných skupin obyvatel, vytváří pro ně nová pracovní místa, poskytuje jim vzdělání a kvalifikaci a umožňuje účast na životě většinové společnosti. Má tedy pozitivní dopady do sociální integrace skupin, resp. do celkové soudržnosti společnosti, do zaměstnanosti obyvatelstva i do systému sociálních a vzdělávacích služeb. SE je příležitost, jak se o sebe do velké míry mohou postarat i lidé, kteří by toho jinak nebyli schopni vinou některého vrozeného či získaného znevýhodnění. (4, s. 11)

Jedna z definic Hunčové říká, že *„Nejširší pojetí sociální (etické) ekonomiky, jako ekonomiky sociálně šetrné a s pozitivními sociálními dopady zdůrazňuje, že jde o ekonomiku „s lidmi pro lid“ (s odlišením od ekonomiky „pro trh“), kde lidé a jejich ekonomika, účastníci se trhu, slouží i k jiným účelům, nežli jen k vytváření zisku.“* (23, s. 15)

Hunčová také hledá smysl sociální ekonomiky a tvrdí, že *„Smyslem vypracování konceptu sociální ekonomiky se zdá být v tom, že přebubřelý sociální stát má zájem se alespoň částečně odbřemenit a předat část své mandatorní odpovědnosti zpět na aktivní občany“.* (23. s. 7)

Další charakteristiku SE definuje Dohnalová, a sice že *„Sociální ekonomika je část národního hospodářství, kterou tvoří sdružení, družstva a nové formy sociálních podniků, propojující ekonomické činnosti se sociálními nebo enviromentálními cíli v daném místě.“* (11, s. 289)

V těžké době ekonomických krizí, kdy státy bojují se svým zadlužováním a o existenci svých ekonomik, nemají již dostatek finančních prostředků na zajištění péče o určité skupiny osob se zdá, že sociální ekonomika je ten správný směr, který státu ulehčuje nést toto přímě, neboť zmírňuje důsledky ekonomické krize a současně pomáhá řešit problémy sociálního státu.

Další velký problém, který ovlivňuje jak státní národní ekonomiky, tak i chování jedinců, je globalizace, která přináší některá dilemata, kdy se jedná se například o:

- rostoucí individualismus,
- zvětšování se rozsahu ekologických problémů,
- vztahy osob a jejich komunit se soustřeďují do nové role a postupně se ochlazují.

(19, s. 21)

Na druhou stranu SE není receptem, univerzální cestou ani všelékem na bolesti globalizace, ale je to způsob chování a myšlení, spojený s pořadím životních hodnot, zaměřených především na podporu rovnoprávného přístupu oslabených a trvale nebo přechodně znevýhodněných osob k důstojnému životu. Také z pohledu EU se SE stala doslova „heslem Evropské unie“, což ukazuje i vybudovaný Evropský sociální model a dohodnutá strategie EU, jejíž součástí jsou společné cíle modernizace sociálního systému, aspektů týkajících se rovnosti pohlaví, opatření proti všem formám diskriminace a opatření, která mají lidem s funkčními poruchami zajistit přístup k životu v obci. (38, s. 49)

Pokud stát začlení sociální ekonomiku do své ekonomické struktury, dochází tím k modernizaci národních sociálních a solidárních systémů. Stát tak předává část svých funkcí a rolí na nižší úroveň odpovědnosti, a to až samosprávné skupině osob, což posiluje sociální odpovědnost občanů, kterou jim takto stát částečně vrací. (24, s. 8)

Sociální ekonomika vyplňuje mezeru, vzniklou opakovaným selháváním funkce komunit, trhu a státu, podporuje občanskou iniciativu, tj. občanskou solidaritu, podnikavost a ochotu nést ekonomická rizika v rámci vlastního mechanismu. (22, s. 23)

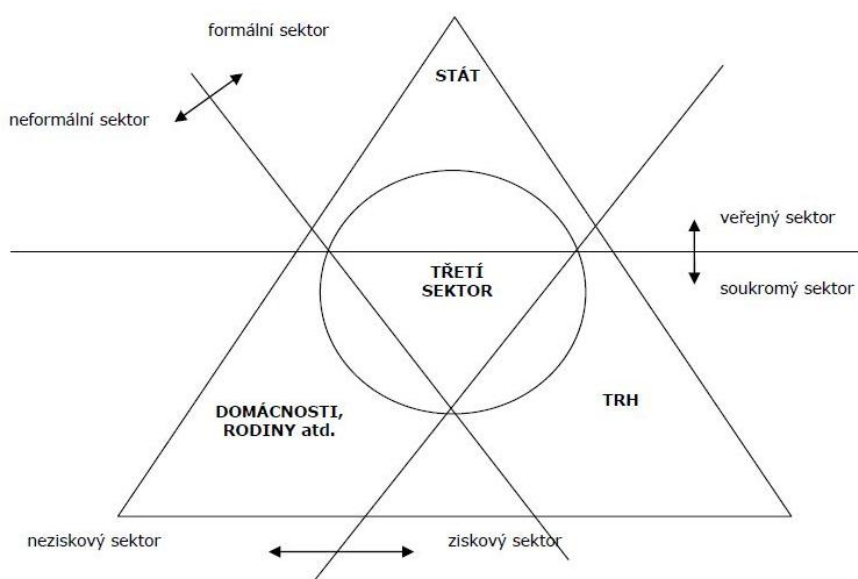
Sociální ekonomika je část národního hospodářství a tvoří jeho třetí sektor. Zahrnuje soukromé ekonomické subjekty, které mají nezávislost na státu a vykonávají klasické ekonomické činnosti. Rozdíl od tržních ziskových společností je ten, že

kopírují sociální anebo enviromentální cíle v uvedené lokalitě. Velký přínos SE je ten, že prostřednictvím konkrétního sociálního podniku podporuje místní rozvoj dané oblasti. V sociální ekonomice jsou vytvářeny služby nebo zboží, jsou vytvářena nová pracovní místa a vedle zaměstnanců zde často pracují i dobrovolníci.

V zahraničí je sociální SE často nazývána právě ekonomikou třetího sektoru. Třetí sektor je z ekonomického hlediska v České republice chápán jako sektor služeb. Nevýhodou je, že není nijak pozitivně vymezen po obsahové stránce a termín není sám o sobě srozumitelný širší veřejnosti.

Vztahy mezi sektory národního hospodářství graficky znázornil švédský ekonom Victor A. Pestoff¹ (viz schéma 1), který rozlišuje sektor soukromý a veřejný, formální a neformální a ziskový a neziskový sektor.

Schéma 1: Sektorový pohled společnosti

Zdroj: (8, s. 12)

Výše uvedenému grafickému znázornění se také říká tzv. trojúhelníkový blahobyt neboli welfare triangle. Středem schématu jsou klasické organizace nestátního

¹ Victor Pestoff za 30 let prozkoumal politické a demokratické aspekty dobrovolnických organizací, družstev, organizací třetího sektoru a sociální ekonomiky (<http://www.emes.net/index.php?id=596>).

neziskového sektoru, které splňují všechny potřebné podmínky: jsou založeny soukromými osobami, bez státního vlivu; splňují podmínku neziskovosti a jsou to právnické osoby s dlouhodobým programem. Schéma ukazuje různorodost organizací neziskového sektoru a poukazuje na to, že hranice mezi sektory jsou velmi neurčité, sektory se navzájem ovlivňují a i prolínají. Díky obrázku si můžeme lehce představit vztahy a procesy, které mezi jednotlivými sektory probíhají. (25, s. 6)

Ze schématu dále vyplývá, že třetí sektor je jasným přechodovým sektorem, který je úzce spojen se státem, soukromými ziskovými společnostmi a neformálním sektorem. Díky tomu, že je třetí sektor brán jako sektor přechodný, plní několik funkcí zároveň:

- upozorňuje na důležitost sociální a politické role organizací třetího sektoru, neboť jsou díky své ekonomické funkci uznávány jako rovnocenní poskytovatelé služeb,
- nese zprostředkující roli ve vztahu ke státu a trhům a vztahu k neformální či občanské sféře,
- zdůrazňuje spolupráci zdrojů a principů a naopak nedochází k přizpůsobování se jasně vymezeným ostatním sektorům,
- ukazuje velké množství způsobů zdrojů např. financování, propojování se s různými oblastmi. (9, s. 18)

Pro jednoduché vysvětlení schématu stačí uvést, že nestátní třetí sektor zahrnuje velmi široké spektrum organizací propojených s různými dalšími oblastmi národního hospodářství a proto je velmi obtížné a komplikované přesně třetí sektor zmapovat a určit jeho velikost.

1.1.1 Pilíře

Typy a druhy podniků v sociální ekonomice jsou různé. V definici Evropské komise jsou uvedeny základní čtyři pilíře sociální ekonomiky a to: družstva, vzájemné společnosti, asociace a nadace (*viz schéma 2*). V různých zemích se k těmto základním subjektům přidávají ještě obchodní společnosti, které mají propojenou ekonomickou činnost se sociálními nebo environmentálními cíli. Hlavním společným cílem SP je jejich místní zaměření na rozvoj regionálních možností. (8, s. 15)

Schéma 2: Čtyři pilíře sociální ekonomiky

<p>Družstva</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobrovolné a otevřené členství - stejná váha hlasu založená na většině - členové přispívají do základního jmění - autonomie a nezávislost - hlavní oblasti činnosti: zemědělství, bankovníctví, výroba, maloobchod a služby 	<p>Vzájemné společnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobrovolné a otevřené členství - stejná váha hlasu založená na většině - členské příspěvky, není nutný prvotní vklad - autonomie a nezávislost - hlavní oblasti činnosti: zdravotnictví, životní a ostatní pojištění, poskytování hypoték
<p>Asociace</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobrovolné a otevřené členství - stejná váha hlasu založená na většině - členské příspěvky, není nutný prvotní vklad - autonomie a nezávislost - hlavní oblasti činnosti: zajištění služeb oblasti sociální, zdravotní, sportu a rekreace, péče o starší občany a děti, dobrovolnická práce 	<p>Nadace</p> <ul style="list-style-type: none"> - řízena správní radou - majetek získán z darů a příspěvků - hlavní oblasti činnosti: financování výzkumu a jeho provádění, podpora mezinárodních, národních a místních projektů jednotlivců i organizací, podpora dobrovolnické služby

Zdroj: (8, s. 14)

1.1.2 Historie v datech

1.1.2.1 Evropa

1830 – první použití termínu sociální ekonomika ve Francii Charlesem Dunoyerem², který ve své době vyjadřoval daleko širší pojem než v současné době.

1844 – založení prvního novodobého družstva v anglickém městečku Rochdale s názvem „Rochdalské družstvo spravedlivých průkopníků“ (Rochdale Society of Equitable Pioneers).

1947 – vznik mezinárodní výzkumné organizace CIRIEC³ zabývající se sběrem dat, realizací výzkumů a publikace prací ve prospěch služeb v obecném zájmu po celém světě, kde jednou ze tří klíčových oblastí zájmu je i sociální politika.

1948 – Všeobecná deklarace lidských práv, kde byl zakotven požadavek svobody a rovnosti všech lidí a chránění lidských práv zákony. V úvodu je zdůrazněna podpora sociálního pokroku a vytvoření lepších životních podmínek ve větší svobodě.

1980 – Charta sociální ekonomiky sepsána ve Francii Národní radou pro vztahy mezi vzájemnými společnostmi, družstvy a asociacemi.

² Charles Dunoyer (1786 – 1862) byl francouzský ekonom a právník.

³ CIRIEC je Mezinárodní centrum pro výzkum a informace o kolektivní ekonomice (International Centre of Research and Information on the Public, Social and Kooperative Economy), organizace byla založena v roce 1947 v Ženevě a má v současné době zastoupení v 15 státech světa (www.ciriec.ulg.ac.be).

1981 – přijat termín sociální ekonomiky v první evropské zemi (Francie) a zaveden do legislativy a následné definování sociální ekonomiky jako souboru družstev, vzájemných společností, asociací a nadací.

1989 – termín sociální ekonomiky se poprvé objevil i v terminologii Evropské unie a následovalo zakládání institucí pro podporu a rozvoj sociální ekonomiky v mnoha evropských zemích.

1991 – italský parlament vydává zákon o specifickém statutu sociálního družstva a tento krok se stává mezníkem pro současnou identifikaci sociální ekonomiky a pro praktické využití tohoto konceptu v rámci politik v Evropské unii.

1996 – vznik sítě vědeckých institucí pro studium vývoje sociálního podnikání v Evropě. Cílem společnosti EMES⁴ je vybudování evropské databáze teoretických a empirických znalostí existujících univerzitních center.

2004 – EMES charakterizuje subjekty sociální ekonomiky ve své studii Sociální podnik: strategie úspěchu.

2004 – Jacques Defourny⁵ definuje hlavní problémy a překážky bránící přijetí koncepce sociální ekonomiky do struktury národního hospodářství zemí střední a východní Evropy. Patří sem například mýtus o změně, nedůvěra v družstva a spolky, chatrný právní rámec a nedostatek důvěry v solidární jednání.

2006 – CIRIEC vypracoval a zveřejnil rozsáhlou srovnávací analýzu sociální ekonomiky ve dvaceti pěti evropských zemích na žádost Evropské komise. Studie mimo jiné poukazuje na roli a přínos sociální ekonomiky pro společnost.⁶ (9, 10, 23)

1.1.2.2 Česká republika

Počátky sociální ekonomiky byly spojeny se vznikem spolků a družstev, které byly zastánci solidarity, vzájemnosti a zdůrazňovaly spoluúčast.

„Mezi českými osobnostmi minulosti nacházíme zastánce myšlenky solidarity a základních tezí sociální ekonomiky a také snah zakládat spolky či družstvo, které

---

⁴ EMES je zkratka pro francouzský název rozsáhlého výzkumu na téma Vznikání sociálních podniků v Evropě (the Emergence of social enterprises in Europe, 1996 – 1999) a později založenou organizaci, která vznikla v roce 2002 v Bruselu (www.emes.net).

⁵ Jacques Defourny je profesor neziskových a kooperativních ekonomik; od roku 1992 je ředitelem Centra pro sociální ekonomiky na Univerzitě v Lytychu; v letech 1996 - 2001 byl koordinátor EMES pro její první hlavní výzkumný projekt.

⁶ Analýza Social Economy in the European Union (autoři Chaves, R., Monzon, J., Brusel).

bychom mohli dnes chápat jako „kořeny“ českých sociálních podniků. Patří k nim například František Cyril Kampelík (1805 – 1872), František Ladislav Chleborad (1839 – 1911), Karel Engliš (1880 – 1961) a jiní.“ (9, s. 42)

V období první republiky také nesmíme zapomenout jmenovat Tomáše Garrigua Masaryka, který svými díly⁷ přispěl k atmosféře zakládání občanských a církevních organizací.

1847 – vznik úvěrního potravinového družstva v Praze

1867 – vydání liberálního spolkového zákona⁸

1873 – přijetí zákona č. 70/1873 Sb., o výdělkových a hospodářských družstvech. Zákon definoval družstvo jako sdružení osob se společnou hospodářskou činností, která vede ke zlepšení a zvýšení úrovně hmotného blahobytu svých členů.

1939 – okamžité rozpuštění spolků na základě vládního nařízení

1948 – rušení humanitárních spolků a likvidace pojišťoven díky znárodnění

1951 – vydání zákona č. 68/1951 Sb., o dobrovolných organizacích a shromážděních, který umožňuje spolkům změnu na společenské organizace

1989 – zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů

1992 – zákon č. 42/1992 Sb., o úpravě majetkových vztahů a vypořádání majetkových nároků v družstvech, který umožnil družstvům rovnoprávné postavení s dalšími podnikatelskými subjekty odpovídající pravidlům obchodního zákoníku.

1995 – zákon č. 248/1955 Sb., o obecně prospěšných společnostech

1997 – zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech

2002 – zákon č. 2/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech

2002 – snaha po roce 1989 přijmout koncepci sociální ekonomiky po vzoru zahraničí a konání světové konference o sociální ekonomice, kdy Praha tuto konferenci hostila jako první země střední a východní Evropy

2004 – vstup České republiky do Evropské unie a počátek koordinace vládou České republiky činností ministerstev, úřadů i institucí naší země v rámci evropské politiky

---

⁷ Otázka sociální (1898), Ideály humanitní (1901), Jak pracovat? (1930)

⁸ Zákon č. 134/1867 Sb., o práve spolčovacím - zákon umožnil legalizaci dosud studentských spolků

2006 – objevení zájmu o sociální politiku a snaha o definování pojmů a problémů. Snaha je spojená s možností čerpání finančních prostředků na rozvoj z evropských fondů v letech 2007-2013. (9, 10, 23)

1.2 Sociální podnik

Sociální podnik (SP) je subjekt sociální politiky, který je též prezentován jako sociální podnikání, firma, podnikatel nebo sociálně ekonomická společnost.

„Sociální podnik vychází ze soukromých aktivit obecného zájmu organizovaných na základě podnikatelského konceptu, které nemají za hlavní důvod existence maximalizace zisku, ale uspokojování ekonomických a sociálních cílů, stejně jako schopnost vytvářet inovativní řešení problému exkluze a nezaměstnanosti prostřednictvím produkce výrobků nebo služeb.“⁹ (11, s. 291)

Sociální podnik je vybudován na spolupráci veřejného a soukromého sociálního sektoru. SP je samostatný, i pokud by byl dočasně napojen na veřejné zdroje financování a sám spravuje vlastní nebo svěřená aktiva a pasiva.

1.2.1 Sociální charakteristika

- Základním úkolem SP je provozovat aktivity prospívající společnosti nebo určité skupině lidí a zároveň cíleně podporovat tyto aktivity na regionální úrovni.
- Sociální podniky vznikají z iniciativy občanů se stejnou potřebou nebo záměrem. Tento kolektivní cíl musí být dodržován, i když podnik řídí zvolení jednotlivci nebo skupiny osob.
- Princip sociálního podnikání je postaven na zapojení všech zúčastněných osob vykonávané aktivity. Důležitou podmínkou sociálních podniků je spolupráce s klienty či zákazníky, zapojení zainteresovaných partnerů do rozhodování a participativní management. Mezi další cíle patří rozšiřování demokratických principů na regionální úrovni díky ekonomickým aktivitám. (11, s. 296)

---

⁹ Definice Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD, 1998)

1.2.2 Ekonomická charakteristika

- Trvalost aktivity – Jde o výrobu výrobků nebo poskytování služeb lidem a ekonomická činnost je jeden z hlavních existenčních důvodů.
  - Vysoký stupeň autonomie – Sociální podniky nejsou vedeny a dozorovány veřejnými institucemi nebo firmami. Jsou řízeny na základě vlastních plánů a i když jejich činnost může být závislá na veřejných dotacích, mají právo rozhodovat o svých aktivitách.
  - Přijetí ekonomických rizik – Fyzické osoby ve vedení sociálního podniku si uvědomují svá ekonomická rizika a udržitelnost. Finanční životaschopnost podniku závisí na pracovním úsilí všech zaměstnanců i dobrovolníků.
  - Minimální podíl placené práce – Je možné kombinovat jak peněžní a nepeněžní zdroje, tak i dobrovolnou práci s prací placenou, která musí mít alespoň minimální zastoupení.
  - Omezené přerozdělování zisku – Neplatí zde absolutní podmínka zákazu přerozdělování zisku a zisk může být v omezené míře přerozdělen mezi své podílníky.
- (11, s. 295)

1.2.3 Principy sociálního podniku

Výše jmenované sociální a ekonomické charakteristiky lze pro lepší orientaci zpracovat do přehledné tabulky (*viz schéma 3*) sociálních principů, které usnadní prvotní seznámení se se sociálním podnikem a přiblíží tak čtyři základní principy, které jsou pro SP charakteristické.

Tyto principy musí být v SP dodržovány, protože v případě porušení by se nejednalo o SE a SP by také například nedosáhl na finanční dotace a granty z EU prostřednictvím Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV), které jsou určené na tento druh podnikání. Tato finanční podpora bude nastíněna v kapitole 1.4.3 Výzvy ESF podporující sociální podnikání v ČR.

Schéma 3: Principy sociálního podniku

PRINCIPY SOCIÁLNÍHO PODNIKU	1. Obecně prospěšný cíl, který je formulován ve stanovách nebo statutu	2. Participace, demokratické rozhodování a sociální kapitál	3. Specifické financování a použití zisku	4. Místní rozměr
STANDARDY	<p>Orientace na řešení otázek zaměstnanosti, sociálního začleňování a místního rozvoje.</p> <p>Vzniká a rozvíjí se na konceptu tzv. trojího prospěchu: ekonomického, sociálního a environmentálního.</p>	<p>Je posílena role vnitřních a vnějších vztahů sociálního podniku:</p> <p>a) Vnitřní vztahy směřují k maximálnímu zapojení členů do rozhodování a k samosprávě.</p> <p>b) Vnější vztahy s okolím posilují sociální kapitál sociálního podniku a místních společenstev.</p>	<p>Finanční vztahy a hospodaření jsou podřízeny obecně prospěšnému cíli uvedenému ve stanovách (zakladací listině, statutu).</p> <p>Hospodaření směřuje k dlouhodobé ekonomické stabilitě a udržitelnosti (interní i externí).</p> <p>Případný zisk z účasti na trhu je používán přednostně pro rozvoj anebo pro naplnění obecně prospěšných cílů.</p> <p>Sociální podnik nese ekonomická rizika.</p>	<p>Přednostní uspokojování místních potřeb a přednostní využití místních zdrojů.</p>

Zdroj: (18, s. 6)

1.3 Mezinárodní podpora

1.3.1 Výzkumná společnost EMES

EMES je výzkumná síť zavedených univerzitních center výzkumu a vědců, jejichž cílem je postupně vybudovat evropský systém teoretických a empirických poznatků v otázce třetího sektoru. Síť publikuje studie, jejichž cílem je pochopit a porozumět odlišným zkušenostem na národních úrovních a seznámit se s postavením subjektů

třetího sektoru. EMES existuje od roku 1996, kdy skupina vědců vytvořila výzkumnou síť sponzorovanou Evropskou unií. Formální ustanovení EMES je neziskové sdružení, které se zajímá o široké záležitosti v oblasti třetího sektoru a jeho možnostech. Hlavní postavou sítě EMES je již výše zmiňovaný profesor Jacques Defourny. Odborníci při své práci a publikování studií a knih využívají poznatky z vědních oborů jako je sociologie, politologie, management a ekonomie. (12)

1.3.1.1 Hlavní činnosti

- **Publikace** – EMES nepřetržitě publikuje výsledky svých různých výzkumných projektů, většinou v podobě knih a pracovních studií. Publikace je soustředěna do pěti podsekcí, které jsou pravidelně aktualizovány: knihy, pracovní listy, konference, reference a ostatní.
- **Školení a vzdělávání** – Tato činnost je opět rozdělena na různé druhy vzdělávání, mezi které patří mezinárodní letní školy, vzdělávací programy, student network a fóra.
- **Výzkum** – Členové společně hledají téma a projekty, které přinášejí různé vědní disciplíny z humanistických věd (sociologie, ekonomie, politologie), ale také se zabývají tématy z oblasti historických věd a kulturních studií. Speciálně síť EMES studuje sociálně ekonomické subjekty, které jsou nejen v Evropě v pozadí a leckde jsou špatně chápány. Jedná se zejména o subjekty: třetí sektor, sociální ekonomika, solidární ekonomika, neziskový sektor a sociální podniky. Výzkum se zaměřuje převážně na Evropu, což je prostor s vlastními tradicemi ale i s různými politickými institucemi (jako je například Evropská unie). Prostřednictvím mezinárodních partnerství je síť EMES účastníkem i na mezinárodní scéně a je zapojena do vývoje v různých zeměpisných oblastech.
- **Konference** – Doplnkovým prostředkem k šíření výsledků výzkumu jsou konference a semináře. (12)

1.3.1.2 Partnerství

Síť EMES zavedla partnerství s dalšími čtyřmi výzkumnými sítěmi a mezinárodními organizacemi (UniNET, ISTR, RILESS, CINEFOGO)¹⁰, aby mohla podpořit vytváření a šíření výzkumu třetího sektoru, sociální ekonomiky, sociálních podniků a občanské dynamiky po celém světě. (12)

1.3.2 Mezinárodní výzkumná organizace CIRIEC

CIRIEC¹¹ je nevládní mezinárodní vědecká organizace, jejímž cílem je podpořit sběr informací, vědecký výzkum a zveřejňování výsledků v hospodářských odvětvích a činnostech zaměřených na služby obecného zájmu. CIRIEC rozvíjí aktivity pro manažery a výzkumníky v oblasti činnosti státu a místních a regionálních orgánů veřejné moci v hospodářských oblastech (hospodářská politika, regulace), v oblasti veřejné služby, veřejné a smíšené podniky na národní, regionální a komunální úrovni a v oblasti sociální ekonomiky. (2)

1.3.2.1 Historie

Organizace CIRIEC s původním názvem „Mezinárodní centrum pro výzkum a informace o kolektivním hospodářství“ byla založena v roce 1947 francouzským ekonomickým profesorem na univerzitě v Ženevě. Sídlo sdružení bylo následně v roce 1957 převedeno do Lutychu v Belgii a ředitelem se stal profesor Paul Lambert, který byl později zvolen prezidentem organizace. Po smrti Paula Lamberta v roce 1977 nastoupil do čela profesor Guy Quaden, který byl ve vedení až do roku 1990. Od tohoto roku do současnosti je generálním ředitelem Bernard Thiry (Belgie). (2)

---

¹⁰ UniNET - University Network for Social Entrepreneurship; ISTR - International Society for Third Sector Research; RILESS - Red de Investigadores Latinoamericanos de Economía Social y Solidaria; CINEFOGO - Civil Society and New Forms of Governance in Europe–The Making of European Citizenship

¹¹ Plný název: International Centre of Research and Information on the Public, Social and Cooperative Economy

1.3.2.2 Členství

Kolektivní členové se skládají z podnikových agentur a organizací, které jsou součástí veřejného, korporativního a neziskového odvětví hospodářství. Mezi jednotlivé členy, kteří CIRIES vyvíjí, patří jmenovitě výzkumní pracovníci, odborníci, profesori a další zájemci a odborníci na činnost v této oblasti. (2)

Pro členské země platí povinnost úhrady ročního členského příspěvku a dodržování stanov organizace. V současné době má tato mezinárodní výzkumná organizace zastoupení v 15 státech: Argentina, Rakousko, Belgie, Brazílie, Kanada, Kolumbie, Francie, Německo, Itálie, Japonsko, Portugalsko, Španělsko, Švédsko, Turecko a Venezuela. (2)

1.3.2.3 Hlavní činnosti

Národní sekce, jako CIRIEC sám, se především zabývá výzkumem, publikováním a organizací vědeckých akcí otevřených pro veřejnost.

- Vědecký výzkum – Vědecká síť má zhruba 100 odborníků působících ve veřejné, sociální a kooperativní ekonomice. Diskuse jsou vedeny v angličtině, francouzštině nebo němčině. Výsledky výzkumu jsou publikovány zhruba každé dva roky na mezinárodních kongresech.
- Publikování – Zveřejňování výsledků výzkumu se může uskutečňovat také prostřednictvím vědeckého časopisu „The Annals“, který byl založen již roku 1908 a jehož redakční rada se skládá z 30 odborníků. Časopis zveřejňuje teoretické a empirické články a průzkumy. Výsledky výzkumu jsou dále zveřejňovány pomocí kolektivních knih, výzkumných zpráv a pracovních dokumentů.
- Organizace akcí (kongresy, konference, semináře, sympozia) – Prostřednictvím této činnosti CIRIEC dosahuje svých cílů v oblasti šíření informací a výsledků výzkumu. (2)

1.3.3 Evropská unie

Česká republika se stala členem Evropské unie dne 1. května 2004 a dovršilo se tak dlouhodobé období utužování vztahů s Evropskými společenstvími. Díky vstupu České

republiky do Evropské unie může náš stát z tohoto společenství při splnění určitých podmínek čerpat finanční pomoc prostřednictvím různých dotací, grantů, půjček nebo fondů. (5)

1.3.3.1 Evropský sociální fond

Podpora sociálního podnikání z Evropské unie probíhá prostřednictvím čerpání dotací z tzv. Evropského sociálního fondu. Evropský sociální fond (ESF) je jedním ze strukturálních fondů Evropské unie, který byl zřízený s cílem zmenšování rozdílů životní úrovně v členských státech a regionech EU a prosazuje hospodářskou a sociální úroveň. Činnost ESF je zaměřena zejména na podporu zaměstnanosti v Evropské unii. Financování je rozloženo do všech členských států a regionů s tím, že prostředky směřují hlavně do míst s horším hospodářským vývojem. ESF je hlavní klíčový prvek Evropa 2020 pro růst a pracovní místa, která má za cíl zlepšování života občanů Evropské unie s poskytováním lepší kvalifikace a pracovního uplatnění. Za účelem splnění tohoto cíle bylo v letech 2007-2013 rozděleno z tohoto fondu mezi členské státy přibližně 75 miliard eur.¹² (15)

Budoucnost ESF 2014-2020

Evropská unie plánuje politiku soudržnosti v rámci sedmiletých cyklů (programové období). Cíle politiky se mění a reagují na potřeby členů a prostředí EU. Úloha ESF na programové období 2014-2020 spočívá ve zvýšení pracovních příležitostí, v podpoře vzdělávání a celoživotního učení, posílení sociálního začleňování, přispění k boji proti chudobě a zvýšení způsobilosti veřejné správy v oblasti lepších služeb pro občany a uchazeče o zaměstnání. Úkol ESF bude posílen i díky větší finanční podpoře ve výši 85 miliard eur.¹³ Členské státy se budou muset zaměřit na omezený počet cílů v rámci

---

¹² Přesný přehled rozdělení finančních prostředků z ESF do jednotlivých států Evropské unie je možné získat z informací European Social Fund - ESF financial allocations (http://ec.europa.eu/social/esf_budgets/), kde je možné zjistit, že Česká republika z tohoto zdroje financování získala 3.774.521.428 eur.

¹³ V programovém období 2007-2013 bylo pro členské státy v ESF k dispozici 75 miliard eur.

strategie Evropa 2020¹⁴ a podíl přímo na sociální začleňování by měl být z ESF minimálně ve výši 20% finančního objemu podpory. (14)

1.4 Česká republika

V ČR se sociální ekonomice přece jen konečně dostává více pozornosti. Možná, že SE je nástroj k zastavení odlivu mladých lidí z ne-pražského regionu, že budou mít mladí lidé opět dostatek motivace zakládat rodiny a žít i v odlehlých místech republiky. Možná, že staří lidé a nechtěné děti nebudou končit opuštění a sami v cizí anonymní leč kvalifikované péči. (32, s. 29)

Sociální ekonomika je cesta, kterou by se měla v budoucnosti ČR ubírat. V naší republice sociální podniky existují, bohužel stále chybí legislativní ošetření a stále neexistuje vládní orgán, jehož předmětem by byla sociální ekonomika. Částečně se sociální ekonomikou zabývá Výbor pro regiony Rady vlády pro nestátní neziskové organizace.

1.4.1 Rada vlády pro nestátní neziskové organizace

„Rada vlády pro nestátní neziskové organizace byla zřízena usnesením vlády z 10. června 1992 č. 428 jako Rada pro nadace, usnesením vlády z 30. března 1998 č. 223 byla poté transformována na Radu vlády pro nestátní neziskové organizace.“ (37)

Rada soustřeďuje, projednává a předkládá vládě materiály týkající se občanského sektoru. Zejména:

- iniciuje a posuzuje koncepční a realizační podklady pro rozhodnutí vlády a legislativní a politická opatření týkající se podpory organizací občanského sektoru,
- sleduje, iniciuje a vyjadřuje se k právním předpisům upravujícím postavení a činnost organizací občanského sektoru,

---

¹⁴ Evropa 2020 je strategie EU, jejímž cílem je v příštím desetiletí dosáhnout nového růstu. Je stanoveno pět velkých cílů, které se týkají zaměstnanosti, inovací, vzdělávání, sociálního začleňování a změny klimatu a energetiky a měly by být dosaženy do roku 2020. (13)

- koordinuje spolupráci mezi ministerstvy, jinými správními úřady a orgány územní samosprávy v oblasti podpory organizací občanského sektoru včetně dotační politiky z veřejných rozpočtů. (37)

1.4.2 Evropský sociální fond v České republice

Česká republika je v koncepci sociální ekonomiky seznamována s praxí v zahraničí konkrétněji v rámci Evropské unie, ze které prostřednictvím strukturálních fondů čerpá finanční prostředky na její podporu. V letech 2007 až 2013 byly vyhlášeny v rámci ESF tři operační programy¹⁵, kdy pro podporu sociální ekonomiky je důležitý Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ). (16)

1.4.2.1 Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

Tento program je zaměřený na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky na trhu práce, vzdělávání, začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti, zvyšování kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráce. Z ESF bylo pro OP LZZ v období 2007 až 2013 vyčleněno celkem 1,85 miliard eur. OP LZZ obsahuje 6 základních os rozdělující operační program na logické celky, a ty jsou dále rozděleny do tzv. oblastí podpor, které vymezují, jaké typy projektů mohou být v rámci příslušné osy podporovány. Mezi prioritní osy patří:

- 1. adaptabilita
- 2. aktivní politika trhu práce
- 3. sociální integrace a rovné příležitosti
- 4. veřejná správa a veřejné služby
- 5. mezinárodní spolupráce
- 6. technická pomoc. (30)

V rámci OP LZZ jsou vypisovány výzvy k podávání žádostí o finanční podporu z tohoto programu. V současné době jsou vyhlášené čtyři výzvy¹⁶, prostřednictvím

---

¹⁵ Operační programy 2007–2013 z ESF v České republice: OP Lidské zdroje a zaměstnanost; OP Vzdělání pro konkurenceschopnost a OP Praha - Adaptabilita

¹⁶ Aktuální výzvy OP LZZ v České republice: Výzva pro předkládání grantových projektů v rámci oblasti podpory 3.2 – Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit; Výzva pro předkládání grantových projektů 3.1 – Vzdělávání v sociálních službách; Výzva pro předkládání grantových projektů v rámci oblasti 3.1 – Podpora procesu transformace pobytových sociálních služeb a Výzva pro předkládání grantových projektů OP LZZ „sociální ekonomika“

kterých mohou žadatelé získat finanční dotaci. Pro SE je určena výzva s názvem Výzva pro překládání grantových projektů OP LZZ „sociální ekonomika“. (16)

Celková alokace na OP LZZ pro období 2007-2013 v České republice činí 2,1 miliardy eur, míra spolufinancování OP LZZ z ESF dosáhne 85% a zbývajících 15% bude hrazeno ze státního rozpočtu České republiky. Finanční prostředky bude možné čerpat do konce roku 2015. (26)

Jedním z globálních cílů tohoto programu je zvýšit zaměstnanost a zaměstnatelnost lidí v ČR na úroveň průměru 15 nejlepších zemí EU. Tento cíl MPSV pomáhají realizovat Úřady práce ČR, kde je také možné získat o OP LZZ potřebné informace. V dnešní době, kdy je nezaměstnanost poslední dva roky stále na poměrně vysoké rovní (za měsíc březen 2013 byl podíl nezaměstnaných osob ve výši 8,0 %¹⁷), by tato finanční dotace do SE mohla pomoci tuto situaci s nezaměstnaností řešit. (27)

Koncept MPSV zvyšování zaměstnanosti je postaven na plnění práv znevýhodněných osob, zejména:

- práva na důstojnost lidské bytosti,
- práva na svobodu volby ve všech životních situacích,
- práva budovat mezilidské vztahy a rovnoprávně se zúčastnit společenského života,
- práva hrát aktivní roli ve společnosti,
- práva žít integrován do lokální komunity. (3, s. 13)

1.4.2.2 Integrovaný operační program

Integrovaný operační program (IOP) je zaměřený na řešení společenských regionálních problémů v oblasti infrastruktury, veřejné služby a územní rozvoj: informační technologie ve veřejné správě, zlepšování infrastruktury v oblasti sociální pomoci, veřejného zdraví, služeb zaměstnanosti a bezpečnosti, prevence a řešení rizik, podporu cestovního ruchu, kulturního dědictví, zlepšování sídlištních prostředí a rozvoj územních politik. (29)

---

¹⁷ <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/mes>

1.4.3 Výzvy ESF podporující sociální ekonomiku v ČR

V současné době jsou v ČR aktuální dvě Výzvy podporující sociální ekonomiku, díky kterým je možné získat finanční prostředky. Pokud žadatel podává žádost zaměřenou na podporu sociálního podnikání, může využít Výzvu č. 8 k předkládání žádosti o dotaci v rámci IOP Služby v oblasti sociální intervence a Investiční podpora sociální politiky v rámci OP LZZ nebo Výzvu č. 30 pro předkládání grantových projektů OP LZZ Sociální ekonomika z IOP. Obě tyto výzvy tvoří jeden celek, jsou propojeny a navazují na sebe, ale žadatel nemusí podávat žádost na oba tyto finanční granty.

Obě výzvy, tedy Výzva č. 8 Integrovaného operačního programu (IOP) a Výzva č. 30 Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ) se zaměřují na podporu sociálního podnikání v ČR. Výzva č. 30 financuje neinvestiční výdaje a výzva č. 8 investiční výdaje – toto je hlavní rozdíl obou výzev. Obě výzvy mají stejné cílové skupiny, stejnou místní působnost, stejné žadatele atd. Žadatelé mají možnost předložit jeden projektový záměr do obou výzev s tím, že z Výzvy č. 30 budou žádat o dotaci na neinvestiční výdaje a z Výzvy č. 8 na investiční (např. projektový záměr kavárny: z Výzvy č. 30 žadatel může čerpat na nákup drobného vybavení a mzdy pro zaměstnance z cílové skupiny a z Výzvy č. 8 může čerpat na nákup nemovitosti, její rekonstrukci nebo pořízení vybavení). (39)

„Propojení neinvestiční a investiční finanční podpory představuje určité zajištění kontinuity systémového přístupu k sociální ekonomice na národní úrovni, což do budoucna otevírá možnosti pro vytvoření podmínek pro efektivní způsob zaměstnávání a sociálního začleňování osob znevýhodněných na trhu práce. Tato podpora má rovněž za úkol pomoci najít a vydefinovat optimální model sociálního podnikání v prostředí České republiky a vytvořit tak nezbytné předpoklady pro implementaci sociální ekonomiky jako standardního nástroje sociální politiky a politiky podpory podnikání.“
(17)

Obě žádosti o dotace se vyplňují prostřednictvím informačního systému BENEFIT7¹⁸, který je určen pro vyplňování a podávání elektronické žádosti na podporu projektu ze strukturálních fondů EU a Národních zdrojů v programovém období 2007-2013. (1)

1.4.3.1 Všeobecné podmínky k vyhlášeným výzvám

Podporované druhy činnosti

■ Nové podnikatelské aktivity (rozšíření kapacity) splňující principy sociálního podniku.

1. Přispívání ke snižování nezaměstnanosti a podpora sociálního začleňování. Minimálně 40% zaměstnanců z celkového počtu SP musí pocházet z cílových skupin (započítávají se i úvazky s min. výší 0,4, akceptují se pracovní smlouvy a dohody o pracovní činnosti, nepřipustná je dohoda o provedení práce). Určený podíl 40% musí být dodržen po celou dobu trvání projektu.

2. Vztahy SP umožňují maximální možné zapojení zaměstnanců do rozhodování a posílení sociální soudržnosti.

3. Zisk z účasti na trhu je použit pro rozvoj SP (a naplňování jeho cílů, nikoli přerozdělen mezi zakladatele). Žadatel se ve svých zakládajících dokumentech zavazuje k principům sociálního podnikání, ve kterých také slibuje, že 51% zisku bude proinvestováno zpět do podniku (zvyšování kvalifikace zaměstnanců, nákup nových technologií, tvorba nového zázemí pro zaměstnance) a tzn., maximálně 49% zisku může být rozděleno mezi zakladatele, společníky...

4. SP je orientován lokálně nebo regionálně, tzn., uspokojuje místní potřeby a využívá místní zdroje.

■ Nové podnikatelské aktivity osob samostatně výdělečně činných (bez zaměstnanců), které jsou zároveň osobou z cílové skupiny a zároveň naplňují principy sociálního podnikání.

Podnikání těchto osob bude mít sociální, environmentální nebo ekonomický přínos. (28)

---

¹⁸ <https://www.eu-zadost.cz/uvod.aspx>

Kritéria sociálního podniku

- Smyslem SP je provozovat aktivity prospívající společnosti nebo místní komunitě vykonáváním ekonomické aktivity.
- Podpora společenské odpovědnosti na místní úrovni. Dodržování etických principů včetně principu rovných příležitostí.
- Inovativní charakter projektu: zavádění nových služeb nebo zboží, zavádění nových metod práce, zajištění nových zdrojů surovin a reorganizace oblasti aktivit.
- Vstupování do místních aktivit a přispívání k rozvoji znevýhodněných oblastí.
- Hrozba ekonomického rizika.
- Nezávislost na soukromých a veřejných institucích.
- Kombinace tržních, netržních a nepeněžních zdrojů (např. dobrovolnictví). (28)

„V rámci této výzvy nelze financovat investice sloužící k poskytování sociálních služeb podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů a to jak v rozsahu základních, tak i fakultativních činností, ani pracoviště se statutem chráněné dílny dle ustanovení § 76 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.“ (28)

Podporované cílové skupiny osob

- Osoby se zdravotním postižením – definice této cílové skupiny vyhází ze zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách nebo ze zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Způsob doložení: potvrzení z Okresní správy sociálního zabezpečení u invalidní osoby nebo rozhodnutí Úřadu práce o uznání zdravotně znevýhodněné osoby se zdravotním postižením.
- Mládež a mladí dospělí – jedná se o mládež ohroženou sociálně patologickými jevy a mladé dospělé opouštějící ústavní zařízení. Věková skupina je v rozmezí 15 až 26 let. Jedná se především o mladé lidi kteří: pocházejí ze sociálně slabých rodin, volný čas tráví pasivně a neorganizovaně a jsou ohroženi sociálně nežádoucími jevy (gamblerství, pornografie, prostituce, alkoholismus, drogy, rasismus, kriminalita, šikana, vandalismus, násilí), nacházejí se v obtížně životní situaci (konflikt se sociálním okolím

a společenskými normami), selhávají v profesní přípravě a jsou ohroženi nezaměstnaností. Způsob doložení: čestné prohlášení od pomáhající organizace nebo od zařízení, které osoba opouští.

■ Osoby bez přístřeší – osoby, které nemají ubytování a obývají nouzová obydlí. Způsob doložení: čestné prohlášení od pomáhající organizace.

■ Osoby opouštějící zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy nebo pro výkon trestu odnětí svobody. Způsob doložení: čestné prohlášení od pomáhající organizace nebo od zařízení, které osoba opouští.

■ Oběti trestné činnosti, domácího násilí, obchodu s lidmi, osoby komerčně zneužívané. Způsob doložení: čestné prohlášení od pomáhající organizace.

■ Osoby pečující o osobu blízkou – osoby, které jsou díky péči o osobu blízkou sami znevýhodněné v přístupu ke službám či trhu práce. Způsob doložení: potvrzení od obce s rozšířenou působností podle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách.

■ Osoby se zkušeností se závislostí na návykových látkách – osoby s diagnostikovanou závislostí na návykových látkách splňující podmínku buď úspěšné ukončení tříměsíční ambulantní či pobytové léčby nebo doložitelné tři měsíce abstinence. Způsob doložení: čestné prohlášení od pomáhající organizace.

■ Osoby dlouhodobě nezaměstnané – v evidenci uchazečů o zaměstnání na Úřadu práce déle než 1 rok. Způsob doložení: potvrzení od Úřadu práce.

■ Ostatní sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené osoby – osoby užívající minimálně 3 měsíce před nástupem do zaměstnání sociální služby podle zákona č. 108/2006, o sociálních službách. Způsob doložení: čestné prohlášení poskytovatele registrované sociální služby podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách nebo místně či věcně příslušných orgánů veřejné správy. (28)

Oprávněný žadatel

O finanční prostředky může žádat fyzická osoba (OSVČ) a určité formy podnikatelských právnických osob: společnost s ručením omezeným, akciová společnost, komanditní společnost, družstvo, veřejná obchodní společnost a podnikatelské právnické osoby podnikají na základě oprávnění podle zvláštních

právních předpisů. Žadatelem může také být nestátní nezisková organizace (obecně prospěšná společnost a evidovaná církevní právnická osoba). Žadatel musí mít sídlo v České republice (ČR) a realizace projektu a podnikatelských aktivit musí probíhat mimo region hlavního města Prahy. (28)

Vyloučený žadatel

Z žádosti o účasti na výzvě nebo získání dotace jsou vyloučení žadatelé pokud:

- jsou v likvidaci, úpadku, hrozícím úpadku či jsou v insolventním řízení podle zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon),
- se dopustili jednání závažným způsobem odporující profesní etice, které je možno poskytovatelem dotace prokázat,
- nesplnili závazky úhrady příspěvků zdravotního pojištění, sociálního zabezpečení nebo různé daňové odvody související s podnikáním,
- z této konkrétní výzvy také nelze podpořit podnikání v zemědělské prvovýrobě dle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství. (28)

1.4.3.2 Výzva č. 8 - IOP Služby v oblasti sociální intervence a Investiční podpora sociální ekonomiky¹⁹

Vyhlašujícím subjektem této výzvy je Ministerstvo práce a sociálních věcí, které finanční podporu směřuje k zahájení ekonomických aktivit, které budou dlouhodobým zdrojem příjmů sociálního podniku (SP) s využitím místních lidských i materiálních zdrojů a k vytvoření pracovních míst pro osoby ze znevýhodněných sociálních skupin.

Dotaci lze získat do výše 80% výdajů projektu, kdy 85% těchto prostředků bude hrazeno ze strukturálních fondů (Evropský fond pro regionální rozvoj – ERDF) a 15% plyne ze státního rozpočtu ČR. Příjemce zajišťuje minimálně 20% výdajů projektu z vlastních zdrojů. Minimální výše podpory na jeden projekt činí 300.000,- Kč a naopak maximální částka podpory je ve výši 200.000,- eur. Celková určená částka pro tuto výzvu činí 220.283.651,- Kč²⁰ (z toho 187.241.103,- Kč z evropského fondu a

---

¹⁹ Kompletní znění Výzvy č. 8 je k dispozici prostřednictvím MPSV: <http://www.mpsv.cz/cs/11137>

²⁰ V seznamu příjemců MPSV je možné sledovat, který podnik a jakou finanční podporu obdržel: <http://www.mpsv.cz/cs/5500>

33.042.547,- Kč bude vyplaceno ze státního rozpočtu ČR). Pro získání finanční podpory je nutné splnit podmínku realizace projektu nejpozději do 30. 6. 2015. Výzva byla vyhlášena 29. července 2011 a ukončení této dotace připadá na 30. června 2013. (28)

1.4.3.3 Výzva č. 30 - OP LZZ Sociální ekonomika²¹

„Cílem Výzvy č. 30 je sociální začleňování sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením, včetně odstranění bariér v jejich přístupu k zaměstnání.“ (17)

Tento grant má za úkol podpořit vznik a rozvoj nových podnikatelských aktivit zaměřených na sociální podnikání. Tyto nově vzniklé podnikatelské aktivity by se měly stát v budoucnosti ekonomicky samostatnými a schopnými a udržet se v konkurenčním prostředí.

Pro tuto výzvu jsou připraveny finanční prostředky ve výši 331.494.306,- Kč, kdy minimální výše podpory na jeden projekt je 100.000,- Kč a maximální hranice je stejně jako u Výzvy č. 8 také 200.000,- eur. Začátek podávání žádosti byl zahájen 2. 3. 2009 a trvá do 28. 6. 2013 do 12 hodin.

I zde je nutné splnit podmínku minimální délky trvání projektu 2 roky a zahájení realizace nejpozději do 30. 6. 2015. (17)

1.4.4 P3

P3²² je obecně prospěšná společnost, která poskytuje služby široké veřejnosti, veřejné správě a jí zřizovaným organizacím, vysokým školám a vědeckým a výzkumným institucím, nestátním neziskovým organizacím, komerčním subjektům a stávajícím i budoucím sociálním podnikům a sociálním podnikatelům. Mezi aktivity společnosti patří:

- přinášení a prosazování nových a inovativních přístupů v podnikání s pozitivním dopadem na společnost,
- podpora sociálního a společensky prospěšného podnikání,

---

²¹ Komplettní znění Výzvy č. 30 je k dispozici prostřednictvím ESF v ČR: <http://www.esfcr.cz/file/7884/>

²² P3 = People, Planet, Profit, o.p.s.

- poskytování konzultací, pořádání seminářů a workshopů,
- realizace tématicky zaměřených projektů.

Hlavní oblasti zájmu společnosti můžeme rozdělit do třech velkých oblastí, které jsou dány již v anglickém názvu této obecně prospěšné společnosti. Jedná se o tyto podporované oblasti:

- People – práce, fair trade, sociální inovace
- Planet – bio, ekologie, trendy
- Profit – sociální podnikání, finance, CSR²³ (31)

1.4.5 TESSEA

TESSEA je Tématická síť pro sociální ekonomiku, která vznikla v roce 2009. Posláním této skupiny je prosazování konceptu sociální ekonomiky a sociálních podniků v podmínkách ČR, zejména vytvořením a rozvíjením infrastruktury pro jejich rozvoj. Oblasti působnosti jsou například osvěta, vzdělávání, podpora, financování a výměna zkušeností na národní a mezinárodní úrovni. TESSEA nemá právní subjektivitu, k prosazování svých cílů využívá tedy pouze dobrovolné aktivity svých členů, projektů a dalších nástrojů. (31)

Mezi členy tohoto uskupení patří jednotlivci, podnikatelé, nestátní neziskové organizace, vysoké školy a další instituce, které spojuje stejný zájem a to o prosazování SE a SP. V současné době TESSEA realizuje projekt, na kterém spolupracuje se třemi zahraničními partnery (Velká Británie, Polsko, Belgie). V projektu bude uskutečňována osvětová činnost v regionech a na krajských úřadech ohledně zadávání veřejných zakázek, které mohou být významným zdrojem financování sociálních podniků. Spolupráce TESSEA s veřejnou správou směřuje k vytvoření legislativního návrhu integračních SP, který bude konzultován s Úřadem práce ČR a MPSV. Činnost TESSEA koordinuje již zmíněná obecně prospěšná společnost P3. (36)

---

²³ CSR (Corporate Social Responsibility) je koncepce, ve které firmy dobrovolně integrují sociální a ekologická hlediska do svého podnikání. Firmy se chovají odpovědněji, než ukládají právní předpisy dané země.

2 Cíl a výzkumná otázka

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zmapovat současnou situaci sociálního podnikání v České republice. Práce by měla sloužit jako pomocný studijní materiál nejen pro studenty Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a pomoci tak k lepšímu seznámení se s touto oblastí podnikání a zajímavou formou sociální práce.

2.2 Výzkumná otázka

Jako výzkumnou otázku jsem si stanovila: Jaké jsou zkušenosti se sociálním podnikáním v České republice?

3 Metodika

3.1 Charakteristika použité metody

Pro zpracování práce byla stanovena metoda obsahová analýza dat doplněná o kvalitativní šetření u vybraných sociálních podniků.

Hendl definuje zvolenou metodu takto: „*Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému.*“ (20, s. 50)

Při kvalitativním výzkumu autor vytváří komplexní, celistvý obraz, analyzuje různé druhy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách. (20, s. 50)

3.2 Zkoumaný soubor

Výzkumný soubor je tvořen cíleně vybranými sociálními podniky v Jihočeském kraji a následně náhodně vybranými sociálními podniky z ostatních krajů České republiky. Výběr respondentů vycházel z Adresáře sociálních podniků²⁴, na který mne odkázalo přímo Ministerstvo práce a sociálních věcí na základě mého dotazu k dané problematice. Seznam se jevil jako velice přehledný zdroj potřebných informací o sociálních podnicích v ČR. Ze seznamu bylo možné vyčíst pomocí filtrování např. počty jednotlivých sociálních podniků dle krajů, dle zaměření na cílové skupiny, dle oblastí působení nebo dle oblastí prospěšnosti. Vše je v adresáři rozděleno do přehledných sekcí, ve kterých se dá jednoduše vyhledávat.

---

²⁴ www.ceske-socialni-podnikani.cz/cz/adresar-socialnich-podniku

3.3 Technika sběru dat

Pro plnění cíle a zmapování současné situace sociálního podnikání, byla nejprve udělána analýza data z evidence sociálních podniků a zhotoveny celkové přehledy o jejich počtech, jejich rozmístění a předmětu podnikání. Poté byly cíleně vybrány sociální podniky v Jihočeském kraji a následně náhodně vybrány sociálními podniky z ostatních krajů České republiky. Pro kvalitativní sběr dat byla zvolena technika rozhovoru dle návodu a poté byla vypracována obsahová analýza těchto získaných informací.

Rozhovor je pracnější a nákladnější technika sběru informací, ale dokončený rozhovor je účinnější než např. dotazník s malou návratností. (7, s. 141)

Vzhledem k tomu, že zvolená metodika pro práci byla kvalitativní výzkum pouze s několika dotazovanými respondenty, nebyla obtížnost zpracování vysoká. Pro velkou vzdálenost a časovou nákladnost, nebyl rozhovor prováděn osobně, ale na základně telefonického dotazování se zaznamenávání průběhu rozhovoru dle návodu do záznamového archu.

Kontakty na jednotlivé respondenty bylo lehké vyhledat na jejich webových stránkách (*viz příloha 2*) a komunikace probíhala rychle a kvalitně. Nejprve několik vybraných sociálních podniků odmítlo spolupráci (z časových důvodů), ale při postupném kontaktování jiných firem jsem již narážela na vstřícnost a součinnost. Většina oslovených firem byla potěšena mým zájmem a byla ochotna odpovědět na mé otázky. Při rozhovorech byly zohledněny konkrétní časové požadavky respondentů.

Z deseti poskytnutých rozhovorů jsou ve výzkumné části práce vypracovány přehledné záznamy a samozřejmě jsou odpovědi zpracovány a zveřejněny na základě souhlasu spolupracujících respondentů.

4 Výsledky

4.1 Počet sociálních podniků v České republice

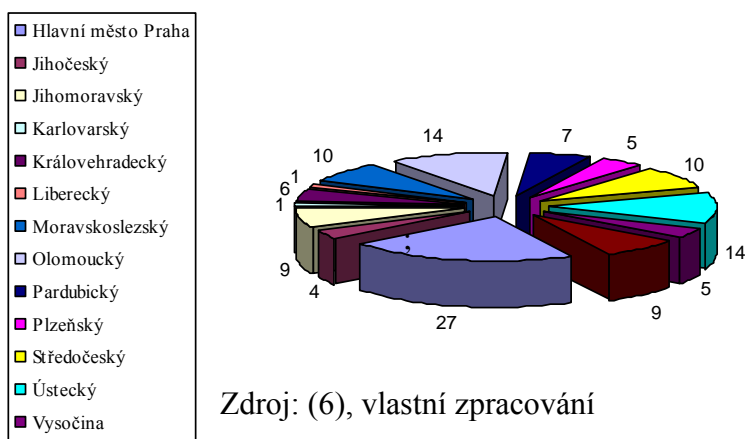
V České republice je v současné době celkem 122 sociálních podniků, které jsou nerovnoměrně rozmístěné v jednotlivých krajích. (viz Tabulka 1, Graf 1 a Příloha 1).

Tabulka 1: Počet sociálních podniků v ČR dle krajů ke dni 31. 3. 2013

	Kraj	Počet SP
1	Hlavní město Praha	27
2	Jihočeský	4
3	Jihomoravský	9
4	Karlovarský	1
5	Královehradecký	6
6	Liberecký	1
7	Moravskoslezský	10
8	Olomoucký	14
9	Pardubický	7
10	Plzeňský	5
11	Středočeský	10
12	Ústecký	14
13	Vysočina	5
14	Zlínský	9
	CELKEM	122

Zdroj: (6), vlastní zpracování

Graf 1: Počet sociálních podniků v ČR dle krajů ke dni 31. 3. 2013

Zdroj: (6), vlastní zpracování

Sociální firmy je možné rozčlenit do skupin podle oblastí, ve kterých podnikají a snaží se nabízet své služby (viz *Tabulka 2*).

Tabulka 2: Počet sociálních podniků v ČR dle společenské prospěšnosti ke dni 31. 3. 2013

	Společenská prospěšnost	Počet SP
1	Kulturní oblast	42
2	Rovné příležitosti	111
3	Rozvoj místního společenství	83
4	Sociální oblast	83
5	Životní prostředí a ekologie	48
6	Jiné	5
	CELKEM	372²⁵

Zdroj: (6), vlastní zpracování

Také je velice zajímavé zjistit, jaké cílové skupiny osob jednotlivé sociální podniky zaměstnávají a umožňují jim tak opětovný návrat do společnosti (viz *Tabulka 3*).

Tabulka 3: Počet sociálních podniků v ČR dle cílových skupin ke dni 31. 3. 2013

	Cílová skupina	Počet SP
1	Lidé se zdravotním postižením	86
2	Mládež a mladí dospělí v obtížné životní situaci	13
3	Lidé bez přístřeší a po výkonu trestu	10
4	Lidé se závislostmi	8
5	Etnické menšiny	18
6	Dlouhodobě nezaměstnaní	28
7	Lidé pečující o rodinné příslušníky	8
8	Jiné	27
	CELKEM	198²⁶

Zdroj: (6), vlastní zpracování

Poslední členění sociálních podniků, které jsem zvolila, je dle oblasti působení předmětu podnikání (viz *Tabulka 4*), kdy jsem byla velkou rozmanitostí předmětu podnikání mile překvapena.

²⁵ Číslo nesouhlasí s celkovým počtem SP v ČR ve výši 122, neboť některé SP vykazují více druhů společenské prospěšnosti.

²⁶ Číslo nesouhlasí s celkovým počtem SP v ČR ve výši 122, neboť některé SP zaměstnávají více druhů cílových skupin osob.

Tabulka 4: Počet sociálních podniků v ČR dle oblasti působení ke dni 31. 3. 2013

	Oblast působení	Počet SP
1	Audiovize - technika a služby	0
2	Bezpečnost, ochrana osob a majetku	2
3	Dekoratивní výroba, sklo a keramika	8
4	Digitalizace, kopírování, kancelářské práce a výroba	3
5	Doprava, dopravní prostředky a náhradní díly	4
6	Drobná průmyslová výroba	7
7	Dřevozpracování, dřevovýroba, papírnictví	9
8	Elektronika - výroba a prodej	2
9	Elektřina, voda, teplo, plyn, odpady	4
10	Finanční služby	4
11	Chemická výroba, plasty, pryže	2
12	Informační technologie a služby	6
13	Kovy a kovové výrobky	1
14	Kulturní management a služby	3
15	Pohostinství a ubytování	26
16	Poradenství a podpora podnikání	6
17	Potravinářská výroba a prodej	25
18	Prodej (obecně)	16
19	Stavebnictví a řemesla	8
20	Telekomunikace a telemarketing	4
21	Terénní práce, sociální integrace a služby	6
22	Textilní služby - čištění, žehlení ...	7
23	Textilní výroba, oděvní výroba, obuv	1
24	Vydavatelství, nakladatelství	1
25	Výroba obalů, balicí činnost	5
26	Vzdělávání, rekvalifikace	16
27	Zahradnické služby, úprava zeleně, údržba nemovitostí a úklidové práce	29
28	Zábava a volný čas, turistický ruch	6
29	Zdravotnická výroba a služby	5
30	Zprostředkovatelské služby	6
31	Ostatní	17
	CELKEM	239²⁷

Zdroj: (6), vlastní zpracování

²⁷ Číslo nesouhlasí s celkovým počtem SP v ČR ve výši 122, neboť některé SP mají více oblastí svého působení.

4.2 Charakteristika jednotlivých respondentů

Základní informace o respondentech jsem čerpala prvotně z Adresáře sociálních podniků, na který mne odkázalo přímo MPSV, dále z webových stránek firem a následně druhotně jsem si informace ověřovala při rozhovorech. Ucelený souhrn (viz *Tabulka 5*) dává přehled o dotazovaných SP, se kterými jsem spolupracovala.

Tabulka 5: Charakteristika jednotlivých respondentů

Název SP	Místo podnikání	Rok vzniku	Předmět podnikání	Zaměstnávané osoby
3B sociální forma s.r.o.	Oldřichov u Duchcova (Kraj Ústecký)	2011	kovy a kovové výrobky; zahradnické služby, úprava zeleně, údržba nemovitostí a úklidové práce	etnické menšiny; mládež; zdravotně postižené osoby
Bistro u dvou přátel, o.p.s.	Hradec Králové (Kraj Královehradecký)	2011	pohostinství a ubytování; potravinářská výroba a prodej	zdravotně postižené osoby
Bistro Vitality (OSVČ)	České Budějovice (Kraj Jihočeský)	2012	potravinářská výroba a prodej	dlouhodobě nezaměstnaní; oběti trestné činnosti a domácího násilí
Cukrárna Sedmička s.r.o.	Strakonice (Kraj Jihočeský)	2011	pohostinství a ubytování	zdravotně postižení; lidé se závislostmi
Institut pro památky a kulturu, o.p.s.	Písek (Kraj Jihočeský)	2010	informační technologie a služby; kulturní management; poradenství a podpora podnikání; stavebnictví a řemesla; vydavatelství; vzdělávání a rekvalifikace; zábava a volný čas; turistický ruch	zdravotně postižené osoby
Maturus, o.p.s.	Praha (Hlavní město Praha)	2010	ostatní (grafické služby)	zdravotně postižené osoby
Možnosti tu jsou, o.p.s.	Plzeň (Kraj Plzeňský)	2008	prodej (obecně); pohostinství a ubytování; zprostředkovatelské služby	zdravotně postižené osoby; těžko uplatnitelné osoby na trhu práce
Podané ruce, sociální družstvo	Zubří (Kraj Zlínský)	2008	dekorativní výroba, sklo a keramika; terénní práce, sociální integrace a služby	dlouhodobě nezaměstnaní (absolventi, matky s dětmi, ženy nad 50 let); mládež; zdravotně postižení
Senza družstvo, chráněná dílna	Prostějov (Kraj Olomoucký)	2000	potravinářská výroba a prodej; textilní služby – čištění, žehlení; výroba obalů a balicí činnost; drobná průmyslová výroba	zdravotně postižené osoby

Srdce a čin, o.p.s.	Sokolov (Kraj Karlovarský)	2011	dřevozpracování; finance; kulturní služby; poradenství; stavebnictví; terénní práce a sociální služby; vzdělávání a rekvalifikace; zahradnické práce; zprostředkovatelské služby	mládež; lidé pečující o rodinné příslušníky; klienti domů na půl cesty
------------------------	-------------------------------	------	---	---

Zdroj: (6), vlastní výzkum

4.3 Rozhovor dle návodu

Tabulka 6: Rozhovor dle návodu

A - Identifikační otázky	1. Jaký je název Vaší firmy a bylo lehké vymyslet jméno a logo? 2. V jakém roce Vaše firma vznikla?
B - Založení podniku	3. Proč jste založili sociální podnik? 4. Na základě čeho jste volili předmět podnikání? 5. Z jakého zdroje jste získali informace o možnosti financování (z EU přes MPSV)? 6. Předpokládám, že jste obdrželi již zmíněnou finanční podporu. Dostali jste celou částku, o kterou jste v žádosti MPSV žádali? 7. Byly začátky těžké? Mám na mysli „papírování“ při zakládání firmy. Pomáhal Vám někdo s vypracováním žádosti a projektu?
C - Zkušenosti s podnikáním	8. Jakou cílovou skupinu obyvatel ve své firmě zaměstnáváte? 9. Jaké máte převážně složení zákazníků? 10. Nastala ve Vašem podnikání někdy krize? 11. Daří se v současné době Vašemu SP tak, jak jste si představovali?
D - Plány do budoucna	12. Co by Vám usnadnilo podnikání? 13. Vidíte udržitelnost firmy? 14. Jaké máte plány do budoucna?

Zdroj: vlastní výzkum

4.4 Rozhovory

■ Sociální podnik 1 – 3B sociální firma s.r.o., Oldřichov u Duchcova

<p>A - Identifikační otázky</p> <p>1. Jaký je název Vaší firmy a bylo lehké vymyslet jméno a logo? „3B sociální firma s.r.o. Určitou dobu jsem se tímto zabývala, volili jsme jednoduchost a originalitu, název vychází z počátečních písmen jmen či příjmení zainteresovaných, na logo firmy byla najatá externí firma.“</p> <p>2. V jakém roce Vaše firma vznikla? 2011</p> <p>B - Založení podniku</p> <p>3. Proč jste založili sociální podnik? „3B sociální firma s.r.o. byla založena 11. 1 .2011 neziskovou organizací občanským sdružením Květina, které vzniklo v srpnu roku 2006 a svoji činnost zaměřuje na realizaci sociálních a dalších služeb zejména ve městě Duchcově a okolních obcích. Firma byla založena proto, aby lidé, kteří jsou nejvíce ohroženi dlouhodobou nezaměstnaností, měli šanci realizovat se a</p>	
---	---

uplatnit své schopnosti a dovednosti v běžné firmě podléhající standardnímu konkurenčnímu prostředí.“

4. Na základě čeho jste volili předmět podnikání? „Na základě analýzy trhu, kvalifikačních předpokladů a schopností potenciálních zaměstnanců a dovedností zakladatelů firmy.“

5. Z jakého zdroje jste získali informace o možnosti financování (z EU přes MPSV)? „Na základě dlouhodobého sledování dotační politiky v ČR.“

6. Předpokládám, že jste obdrželi již zmíněnou finanční podporu. Dostali jste celou částku, o kterou jste v žádosti MPSV žádali? „Ano, s ohledem na aktuální kurz eura.“

7. Byly začátky těžké? Mám na mysli „papirovaní“ při zakládání firmy. Pomáhal Vám někdo s vypracováním žádosti a projektu? „Jednoduché to nebylo, nicméně jedná se o administrativní úkony, které se dají zvládnout, při zakládání firmy jsme využili právního poradenství a při zpracování žádosti pouze spřízněných osob.“

C - Zkušenosti s podnikáním

8. Jakou cílovou skupinu obyvatel ve své firmě zaměstnáváte? „Osoby ze sociálně kulturně znevýhodňujícího prostředí, zdravotně znevýhodněné a mladé dospělé.“

9. Jaké máte převážně složení zákazníků? „Spektrum je široké, fyzické osoby, malé a střední podniky, obce a města.“

10. Nastala ve Vašem podnikání někdy krize? „V době, kdy je zajištěno financování tak ne, uvidí se po skončení dotace.“

11. Daří se v současné době Vašemu SP tak, jak jste si představovali? „Ideální to není, jeho postavení na trhu se zlepšuje.“

D - Plány do budoucna

12. Co by Vám usnadnilo podnikání? „Stabilizace ekonomiky, sociální pohled na hodnocení veřejných zakázek.“

13. Vidíte udržitelnost firmy? „Ano.“

14. Jaké máte plány do budoucna? „Dosáhnout stanovených cílů.“

Zdroj: vlastní výzkum

■ Sociální podnik 2 – Bistro u dvou přátel, o.p.s., Hradec Králové

A - Identifikační otázky

1. Jaký je název Vaší firmy a bylo lehké vymyslet jméno a logo? „Název našeho sociálního podniku: BISTRO u dvou přátel. Inspirovali jsme se francouzským filmem Drž hubu! Logo jsme zadali profesionální firmě a vybrali tu nám nejbližší variantu.“

2. V jakém roce Vaše firma vznikla? „Prosinec 2011.“

B - Založení podniku

3. Proč jste založili sociální podnik? „Vytvoření pracovních míst pro uživatele našich služeb, kterým se nedařilo uplatnit na volném trhu práce, jejich schopnosti odpovídaly požadavkům pracovníků v Bistru. Zisk z této činnosti je určen na podporu života společnosti Skok do života, o.p.s., aby nebyla v budoucnosti závislá pouze na dotacích.“

4. Na základě čeho jste volili předmět podnikání? „Na základě schopností našich pracovníků s postižením a analýz trhu.“

5. Z jakého zdroje jste získali informace o možnosti financování (z EU přes MPSV)? „Průběžným sledováním výzev na MPSV“

6. Předpokládám, že jste obdrželi již zmíněnou finanční podporu. Dostali jste celou částku, o kterou jste v žádosti MPSV žádali? „Ne zcela, škrty byly ale minimální.“

7. Byly začátky těžké? Mám na mysli „papirovaní“ při zakládání firmy. Pomáhal Vám někdo s vypracováním žádosti a projektu? „Pro vypracování žádosti a následnou administraci projektů máme ve společnosti vlastní projektovou manažerku, s projekty máme již zkušenosti.“

C - Zkušenosti s podnikáním

8. Jakou cílovou skupinu obyvatel ve své firmě zaměstnáváte? „Osoby s mentálním postižením.“

9. Jaké máte převážně složení zákazníků? „Studenti a pedagogové středních a vysokých škol, úředníci z Krajského úřadu, matky s dětmi a pracovníci přilehlých firem.“

10. Nastala ve Vašem podnikání někdy krize? „Zatím ne.“

11. Daří se v současné době Vašemu SP tak, jak jste si představovali? „Naše představy pro dodávání svačinek do škol byly mnohem optimističtější, na druhou stranu se nám velmi daří v zajišťování cateringu. Prodej v bistro běží zcela podle našich představ. Pracovníci s mentálním postižením svou práci zvládají v průměru na 90% zcela samostatně.“

D - Plány do budoucna

12. Co by Vám usnadnilo podnikání? „Podnikání by nám usnadnilo především mít možnost využívat rad odborníků v oblasti marketingu.“

13. Vidíte udržitelnost firmy? „Rozhodně v ni věříme. V současné době je nejdůležitější získat stabilitu firmy do listopadu 2013, kdy nám končí dotace.“

14. Jaké máte plány do budoucna? „Naším plánem je především bistro udržet a podpořit finančně neziskové aktivity Skoku do života. Dalšími plány jsou rozšířit počet pracovních míst pro osoby s mentálním postižením a rozvinout činnost bistra vytvořením kiosků na školách.“

Zdroj: vlastní výzkum

■ Sociální podnik 3 – Bistro Vitality (OSVČ), České Budějovice

A - Identifikační otázky

1. Jaký je název Vaší firmy a bylo lehké vymyslet jméno a logo? „Název našeho sociálního podniku je Bistro Vitality.“

2. V jakém roce Vaše firma vznikla? „2012.“

B - Založení podniku

3. Proč jste založili sociální podnik? „Z důvodu výhodného kofinancování prostřednictvím dotace.“

4. Na základě čeho jste volili předmět podnikání? „Na základě instinktu.“

5. Z jakého zdroje jste získali informace o možnosti financování (z EU přes MPSV)? „Ze sledování potřebných různých informací.“

6. Předpokládám, že jste obdrželi již zmíněnou finanční podporu. Dostali jste celou částku, o kterou jste v žádosti MPSV žádali? „Ne.“

7. Byly začátky těžké? Mám na mysli „papírování“ při zakládání firmy. Pomáhal Vám někdo s vypracováním žádosti a projektu? „Ano.“

C - Zkušenosti s podnikáním

8. Jakou cílovou skupinu obyvatel ve své firmě zaměstnáváte? „Osoby déle než rok evidované na Úřadu práce, oběti trestné činnosti a domácího násilí.“

9. Jaké máte převážné složení zákazníků? „Zájemci o zdravý životní styl.“

10. Nastala ve Vašem podnikání někdy krize? „Ano při rozjezdu.“

11. Daří se v současné době Vašemu SP tak, jak jste si představovali? „Ano.“

D - Plány do budoucna

12. Co by Vám usnadnilo podnikání? „Kvalitní vzdělávací aktivity pro zaměstnance.“

13. Vidíte udržitelnost firmy? „Ano.“

14. Jaké máte plány do budoucna? „Rozšířit podnik do dalších provozoven.“

Zdroj: vlastní výzkum

■ Sociální podnik 4 – Cukrárna Sedmička s.r.o., Strakonice

A - Identifikační otázky

1. Jaký je název Vaší firmy a bylo lehké vymyslet jméno a logo? „Název Cukrárna Sedmička se odvíjí od čísla popisného. Nic víc, nic míň, je to jednodušší než si myslíte.“

2. V jakém roce Vaše firma vznikla? „Sociální podnik vznikl v roce 2011.“

B - Založení podniku

3. Proč jste založili sociální podnik? „Sociální podnik jsme založili jen v jedné části

naší celkové činnosti – pro hostinskou živnost, kterou provozujeme v provozně nové cukrárny. Smyslem bylo rozšířit činnost firmy a zároveň poskytnout příležitost pracovat lidem, kteří nějakým způsobem v životě klopýtli a hledají obtížně návrat do normálního života. Účelem bylo poskytnout těmto lidem první zaměstnání při návratu a naučit je základním pracovním návykům a dovednostem.“

4. Na základě čeho jste volili předmět podnikání? „Na základě průzkumu trhu v dané lokalitě města Strakonice, když jsme zjišťovali, jaký druh činnosti/živnosti zde chybí a co by mohlo mít v budoucnu naději na úspěch.“

5. Z jakého zdroje jste získali informace o možnosti financování (z EU přes MPSV)? „Z veřejně dostupných zdrojů.“

6. Předpokládám, že jste obdrželi již zmíněnou finanční podporu. Dostali jste celou částku, o kterou jste v žádosti MPSV žádali? „Ano, v tomto směru nebyl žádný problém.“

7. Byly začátky těžké? Mám na mysli „papirovaní“ při zakládání firmy. Pomáhal Vám někdo s vypracováním žádosti a projektu? „Začátky jsou obecně vždycky těžké, ať už děláte cokoli. Musíte chtít a pak jde všechno. V začátku nám s projektem pomáhala externí specializovaná firma, což bylo důležité pro získání důležitých informací, ale pak jsme celý projekt dotáhli vlastními silami.“

C - Zkušenosti s podnikáním

8. Jakou cílovou skupinu obyvatel ve své firmě zaměstnáváte? „Osoby ohrožené návykovými látkami, protože jsme nabyli dojmu, že se pro ně v našem okolí žádná taková šance nenalézá. Jako náhradní skupinu jsme zvolili osoby se zdravotním postižením.“

9. Jaké máte převážně složení zákazníků? „Jelikož jde o cukrárnu, pak samozřejmě hlavními zákazníci jsou ženy.“

10. Nastala ve Vašem podnikání někdy krize? „Záleží, jak krizi vnímáte, v soukromém sektoru je krize většinou startér k inovacím, k nabízení ještě lepších služeb pro zákazníky a k hledání vnitřních rezerv. Ve státním sektoru daro mluvit.“

11. Daří se v současné době Vašemu SP tak, jak jste si představovali? „Náš sociální podnik funguje teprve od 1. 3. 2012, tedy rok. To je příliš krátká doba, obvykle trvá 3-4 roky, než podnik jako je cukrárna nebo kavárna skutečně vejde do povědomí zákazníků a ti se začnou opakovaně vracet. Nyní jsme stále ve stádiu přesvědčování a získávání zákazníků.“

D - Plány do budoucna

12. Co by Vám usnadnilo podnikání? „Obecně méně státu: jednoduchá administrativa a pravidla, jednoduché a spravedlivé (myslím mravné) daně, jednodušší zaměstnanecké zákony.“

13. Vidíte udržitelnost firmy? „Kdybych neviděl, tak to nedělám.“

14. Jaké máte plány do budoucna? „V komunálních volbách se aktivně zapojit do místní politiky a dosáhnout tak změny na radnici. Slibuji si od toho zlepšení přístupu k místnímu drobnému podnikání a obecně ke spravování obce jako takové, protože současná politika radnice je v tomto ohledu žalostná a vyloženě nepřejícná a škodlivá.“

Zdroj: vlastní výzkum

■ Sociální podnik 5 – Institut pro památky a kulturu, o.p.s., Písek

A - Identifikační otázky

1. Jaký je název Vaší firmy a bylo lehké vymyslet jméno a logo? „Název je Institut pro památky a kulturu, o.p.s., projekt: Internetový portál PROPAMÁTKY.“

PROPAMÁTKY
INTERNETOVÝ PORTÁL

2. V jakém roce Vaše firma vznikla? „V roce 2010.“

B - Založení podniku

3. Proč jste založili sociální podnik? „Myšlenka začít provozovat internetový portál PROPAMÁTKY vznikla na základě zkušenosti, že podobné médium, které by se věnovalo obnově a financování památek v rámci celé České republiky, neexistovalo. Rozhodl jsem se tedy, že Institut pro památky a kulturu, o.p.s. začne takový portál připravovat a následně provozovat. Při hledání potřebných financí mě napadlo, že lidé se zdravotním hendicapem, by mohli být redaktory. A v té době začínaly také první výzvy v rámci OP LZZ na podporu zakládání sociálních podniků. Připravili jsme tedy žádost a po jejím schválení mohli začít portál jako sociální podnik provozovat.“

4. Na základě čeho jste volili předmět podnikání? „Osobní zájem v oblasti památkové péče.“
5. Z jakého zdroje jste získali informace o možnosti financování (z EU přes MPSV)? „OP LZZ - podpora sociálního podnikání.“
6. Předpokládám, že jste obdrželi již zmíněnou finanční podporu. Dostali jste celou částku, o kterou jste v žádosti MPSV žádali? „Ne.“
7. Byly začátky těžké? Mám na mysli „papírování“ při zakládání firmy. Pomáhal Vám někdo s vypracováním žádosti a projektu? „Agenda byla poměrně rozsáhlá, podklady jsem připravoval já a moje kolegyně.“
- C - Zkušenosti s podnikáním**
8. Jakou cílovou skupinu obyvatel ve své firmě zaměstnáváte? „Lidé se zdravotním hendicapem.“
9. Jaké máte převážně složení zákazníků? „Podnikatelé v oblasti obnovy památek.“
10. Nastala ve Vašem podnikání někdy krize? „Nelze říci jednou větou, někdy jsou těžší situace a někdy radostné. Jaká je vlastně definice krize? 1000 + 1 způsobů.“
11. Daří se v současné době Vašemu SP tak, jak jste si představovali? „Celková situace ve stavebnictví (tedy i v obnově památek) není ideální, musíme poměrně hodně šetřit na výdajích.“
- D - Plány do budoucna**
12. Co by Vám usnadnilo podnikání? „Větší ochota spolupráce ze strany velkých korporací.“
13. Vidíte udržitelnost firmy? „Ano.“
14. Jaké máte plány do budoucna? „Rozvíjet kvalitní a smysluplné služby a být dlouhodobě finančně stabilní organizací.“

Zdroj: vlastní výzkum

■ Sociální podnik 6 – Maturus, o.p.s., Praha

- A - Identifikační otázky**
1. Jaký je název Vaší firmy a bylo lehké vymyslet jméno a logo? „Maturus, o.p.s., ano nápad přišel snadno.“
2. V jakém roce Vaše firma vznikla? „V roce 2010.“
- B - Založení podniku**
3. Proč jste založili sociální podnik? „Z důvodu udržitelnosti neziskového sektoru.“
4. Na základě čeho jste volili předmět podnikání? „Produkt byl žádan.“
5. Z jakého zdroje jste získali informace o možnosti financování (z EU přes MPSV)? „Z informací o Evropské unii.“
6. Předpokládám, že jste obdrželi již zmíněnou finanční podporu. Dostali jste celou částku, o kterou jste v žádosti MPSV žádali? „Ano.“
7. Byly začátky těžké? Mám na mysli „papírování“ při zakládání firmy. Pomáhal Vám někdo s vypracováním žádosti a projektu? „Ano, měli jsme podporu z projektu Rok jinak.“
- C - Zkušenosti s podnikáním**
8. Jakou cílovou skupinu obyvatel ve své firmě zaměstnáváte? „Zdravotně postižené osoby.“
9. Jaké máte převážně složení zákazníků? „Různé právnícké osoby.“
10. Nastala ve Vašem podnikání někdy krize? „Ano.“
11. Daří se v současné době Vašemu SP tak, jak jste si představovali? „Ano.“
- D - Plány do budoucna**
12. Co by Vám usnadnilo podnikání? „Podpora ve zkušenostech v podnikání.“
13. Vidíte udržitelnost firmy? „Ano.“
14. Jaké máte plány do budoucna? „Finanční soběstačnost.“

Zdroj: vlastní výzkum

■ Sociální podnik 7 – Možnosti tu jsou, o.p.s., Plzeň

A - Identifikační otázky

1. Jaký je název Vaší firmy a bylo lehké vymyslet jméno a logo?

„MOŽNOSTI TU JSOU, o.p.s., jméno a logo přinesl život.“

MOŽNOSTI TU JSOU

2. V jakém roce Vaše firma vznikla? „V roce 2008.“

B - Založení podniku

3. Proč jste založili sociální podnik? „O.p.s. MOŽNOSTI TU JSOU vznikl před 5 lety, ale jako chráněná dílna. V té době byl pojem sociální firma v plenkách. Chráněnou dílnu jsme založili, abychom transparentně oddělili sociální služby a zaměstnávání lidí se zdravotním postižením. Zřizovatelem je totiž Diakonie ČCE – středisko Západní Čechy, které poskytuje sociální služby.“

4. Na základě čeho jste volili předmět podnikání? „Na základě toho co jsme chtěli dělat, a co bylo vhodné jako práce pro osoby zdravotně postižené.“

5. Z jakého zdroje jste získali informace o možnosti financování (z EU přes MPSV)? „Z webových stránek Evropské unie.“

6. Předpokládám, že jste obdrželi již zmíněnou finanční podporu. Dostali jste celou částku, o kterou jste v žádosti MPSV žádali? „Ano.“

7. Byly začátky těžké? Mám na mysli „papírování“ při zakládání firmy. Pomáhal Vám někdo s vypracováním žádosti a projektu? „Ano, externí firma.“

C - Zkušenosti s podnikáním

8. Jakou cílovou skupinu obyvatel ve své firmě zaměstnáváte? „Zdravotně postižené osoby.“

9. Jaké máte převážně složení zákazníků? „Nelze odpovědět. Máme různá pracoviště, která využívají různí zákazníci.“

10. Nastala ve Vašem podnikání někdy krize? „Ano, při změně zákona o zaměstnanosti.“

11. Daří se v současné době Vašemu SP tak, jak jste si představovali? „V rámci možností.“

D - Plány do budoucna

12. Co by Vám usnadnilo podnikání? „Zjednodušená legislativa.“

13. Vidíte udržitelnost firmy? „Ano.“

14. Jaké máte plány do budoucna? „Vytvářet další franšizy second helpu a restaurací“.

Zdroj: vlastní výzkum

■ Sociální podnik 8 – Podané ruce, sociální družstvo, Zubří

A - Identifikační otázky

1. Jaký je název Vaší firmy a bylo lehké vymyslet jméno a logo? „Podané

ruce, sociální družstvo. Název i logo jsme měli jasné.“

 Podané ruce

2. V jakém roce Vaše firma vznikla? „V roce 2008.“

B - Založení podniku

3. Proč jste založili sociální podnik? „Chtěli jsme poskytovat sociální služby a dělat také jinou činnost, nepředpokládali jsme, že dostaneme dotace na služby od MPSV. Také jsme chtěli zaměstnávat osoby znevýhodněné na trhu práce a osoby se zdravotním postižením.“

4. Na základě čeho jste volili předmět podnikání? „Na základě poptávky a výsledků ankety.“

5. Z jakého zdroje jste získali informace o možnosti financování (z EU přes MPSV)? „Ze Svazu českých a moravských výrobních družstev.“

6. Předpokládám, že jste obdrželi již zmíněnou finanční podporu. Dostali jste celou částku, o kterou jste v žádosti MPSV žádali? „Doposud jsme neobdrželi žádnou částku, o kterou jsme MPSV žádali.“

7. Byly začátky těžké? Mám na mysli „papírování“ při zakládání firmy. Pomáhal Vám někdo s vypracováním žádosti a projektu? „Začátky byly těžké, jelikož se měnil zákon o živnostenském podnikání a sociální družstvo nemohli na Živnostenském úřadě nikam zařadit. Také na Krajském úřadě nám nechťeli přidělit registraci na poskytování sociálních služeb, neměli povědomí o tom, že služby může poskytovat i jiná organizace než nezisková. Chtěli po nás nesmyslné doklady.“

C - Zkušenosti s podnikáním

8. Jakou cílovou skupinu obyvatel ve své firmě zaměstnáváte? „Zdravotně postižené osoby a osoby

těžce uplatnitelné na trhu práce (ženy po mateřské nebo po padesátce, studentky VŠ a absolventy).“

9. Jaké máte převážně složení zákazníků? „Sociální služby - senioři, osoby se zdravotním postižením. Jiná činnost – podnikatelé, úřady, družstva v rámci dobré spolupráce.“

10. Nastala ve Vašem podnikání někdy krize? „Ano, když klientka dlouhodobě neplatila za služby a tento zdroj příjmu výrazně scházel na mzdy.“

11. Daří se v současné době Vašemu SP tak, jak jste si představovali? „Zatím to jde, mohlo by to být lepší a snad bude.“

D - Plány do budoucna

12. Co by Vám usnadnilo podnikání? „Pomoc státu při zaměstnávání.“

13. Vidíte udržitelnost firmy? „Ano.“

14. Jaké máte plány do budoucna? „Rozšířit služby o psychoterapii, která v našem regionu zcela schází. V jiné činnosti nabídnout nové výrobky, vyvíjet je nové ekologické, praktické a inovativní“

Zdroj: vlastní výzkum

■ Sociální podnik 9 – Senza družstvo, chráněná dílna, Prostějov

A - Identifikační otázky

1. Jaký je název Vaší firmy a bylo lehké vymyslet jméno a logo? „Senza družstvo - slovo senza mluví samo o sobě.“

2. V jakém roce Vaše firma vznikla? „V roce 2000.“

SENZA družstvo
INTEGROVANÉ DÍLNO
TEL: 582 337 830, Týlova 44, 796 01 Prostějov

B - Založení podniku

3. Proč jste založili sociální podnik? „Zakladatelem je organizace o.s. Lipka, takže sociální oblast, zdravotně postižení spoluobčané, důvod je pomoci jim uplatnit se na trhu práce.“

4. Na základě čeho jste volili předmět podnikání? „Poptávka v blízkém okolí.“

5. Z jakého zdroje jste získali informace o možnosti financování (z EU přes MPSV)? „Zdroje z Evropské unie a Úřadu práce.“

6. Předpokládám, že jste obdrželi již zmíněnou finanční podporu. Dostali jste celou částku, o kterou jste v žádosti MPSV žádali? „Z EU bylo žádáno o dotace, které jsou poskytovány do výše 70% skutečných nákladů a ty jsme obdrželi, také jsme vstoupili do spolupráce s Úřadem práce, který nám poskytl zdroje na vytvoření nových pracovních míst.“

7. Byly začátky těžké? Mám na mysli „papírování“ při zakládání firmy. Pomáhal Vám někdo s vypracováním žádosti a projektu? „Projekt završila předsedkyně představenstva, která má s těmito žádostmi zkušenosti, bylo nutné zajistit zakázky. V počátku hodně pomohl Úřad práce.“

C - Zkušenosti s podnikáním

8. Jakou cílovou skupinu obyvatel ve své firmě zaměstnáváte? „Zdravotně postižené osoby.“

9. Jaké máte převážně složení zákazníků? „V oblasti stravování jsou to lidé v důchodovém věku, kteří k nám dochází na obědy, a také jim dovážíme obědy do domu.“

10. Nastala ve Vašem podnikání někdy krize? „V době celkové krize světové ekonomiky a automobilového průmyslu v roce 2008 a 2009 jsme byli nuceni propustit 30 zaměstnanců, neboť dílna, na které pracuje nejvíce pracovníků právě zajišťuje zakázky pro firmy automobilového průmyslu.“

11. Daří se v současné době Vašemu SP tak, jak jste si představovali? „V současné době má naše družstvo, myslím, velice pěkné výsledky, přesto bychom uvítali více zakázek a rádi bychom zaměstnali více zdravotně postižených lidí, kteří mají zájem o práci.“

D - Plány do budoucna

12. Co by Vám usnadnilo podnikání? „Pomoc města a podpora státu zaměstnávat zdravotně postižené, konkrétně mám na mysli zákon, který ukládá odvod do státního rozpočtu v případě, že firma zaměstnává více jak 25 zaměstnanců. Velmi špatná je možnost, že si plní firmy tuto povinnost formou přefakturace (náhradního plnění přes firmy zaměstnávající více jak 50% zdravotně postižených). Pokud by tato poslední možnost nebyla, jistě by nebylo tolik zdravotně postižených na Úřadu práce.“

13. Vidíte udržitelnost firmy? „Viz předchozí odpověď plus stabilita ekonomiky státu.“

14. Jaké máte plány do budoucna? „Rozšířit počet pracovníků současně s novými zakázkami.“

Zdroj: vlastní výzkum

■ Sociální podnik 10 – Srdce a čin, o.p.s., Sokolov

A - Identifikační otázky

1. Jaký je název Vaší firmy a bylo lehké vymyslet jméno a logo? „Srdce a čin“. Původní název měl být „Rozum a cit“, ale tehdy nastávající předsedkyně správní rady nás informovala o tom, že advokátní kancelář jejího manžela čas od času finančně podporuje stejnojmennou společnost zaměřenou na podporu dětí a mající ve svých řadách Naďu Konvalinkovou. Protože jsme v názvu chtěli vyjádřit spojení racionality a citu, zvažovali jsme dál. Někdo o názvu tvrdí, že je kýčovitě patetický, což připouštím, ale současně dodávám, že vyjadřuje to, co musíme každodenně naplňovat.“

2. V jakém roce Vaše firma vznikla? „V roce 2011.“

B - Založení podniku

3. Proč jste založili sociální podnik? „Kvůli tvorbě pracovních míst pro klienty Pomoci v nouzi, o.p.s., která poskytuje sociální služby.“

4. Na základě čeho jste volili předmět podnikání? „Na základě našich znalostí a zkušeností o potenciálu budoucích zaměstnanců cílové skupiny, kterou jsme si vybrali: klienti domů na půl cesty. Víme, čeho nejsou klienti schopni. A také na základě toho, čím jsem se dosud živil já.“

5. Z jakého zdroje jste získali informace o možnosti financování (z EU přes MPSV)? „Naším vlastním hledáním.“

6. Předpokládám, že jste obdrželi již zmíněnou finanční podporu. Dostali jste celou částku, o kterou jste v žádosti MPSV žádali? „Ne, částka nám byla zkrácena asi o 30%.“

7. Byly začátky těžké? Mám na mysli „papírování“ při zakládání firmy. Pomáhal Vám někdo s vypracováním žádosti a projektu? „Nejen začátky byly těžké. Neměli jsme kde „opisovat“. Vše jsme si zařídili sami. Právě byrokracie dle mých zkušeností odrazuje 90% zájemců. Po nabytí dalších zkušeností si dovoluji tvrdit, že je to dobře. Většinu zájemců, kteří po zjištění podmínek a pracnosti ztratí zájem, totiž tvoří nepoctivci z řad rádobý podnikatelů.“

C - Zkušenosti s podnikáním

8. Jakou cílovou skupinu obyvatel ve své firmě zaměstnáváte? „Klienty z domů na půl cesty.“

9. Jaké máte převážně složení zákazníků? „Vlastníky nemovitostí, o které se nechtějí nebo nemohou sami starat.“

10. Nastala ve Vašem podnikání někdy krize? „Procházíme permanentní krizí. Ti, kteří nám zadávání zakázek slibili, mlčí nebo se na něco vymlouvají, jiní nemají chuť cokoli měnit (mají-li své dodavatele/zhotovitele). Nebýt mých známostí z mého dosavadního profesionálního působení (5 let v zemědělství, více než 20 let ve finančnictví), byli bychom bez práce. O sociálním podnikání se na jedné straně hodně hovoří, leccos se pro ně dělá (OP LZZ, TESSEA), ale rozhodují ti, kteří mají peníze, rozhodují o tom, kdo zakázku získá – a ty žádný sociální podnik nezajímá. Je to klasický důkaz nedotaženosti „systému“ a jeho umělého vytváření a snahy udržet ho po nějaký čas.“

11. Daří se v současné době Vašemu SP tak, jak jste si představovali? „Z výše uvedeného vyplývá, že se nám daří hůře, než jsme očekávali.“

D - Plány do budoucna

12. Co by Vám usnadnilo podnikání? „Kdyby většině politiků přešlo mluvení o podpoře zaměstnavatelnosti lidí obtížně zaměstnatelných, obrazně z pusy do rukou, tedy kdyby systematicky vyčleňovali určité typy a množství zakázek pro zhotovení/dodání sociálními podniky.“

13. Vidíte udržitelnost firmy? „Záleží na tom, jak se nám letos bude dařit, jaké si uděláme jméno, také záleží na tom, zda se nám podaří získat dlouhodobou zakázku.“

14. Jaké máte plány do budoucna? „Určitě udržet podnik a zvyšovat počet zaměstnanců. Osvětou a naším pokud možno dobrým příkladem přispět ke skutečnému, nikoli jen deklarovanému podporování sociální ekonomiky a sociálního podnikání. Jak jsem však naznačil výše: vyschnou-li finanční zdroje u subjektů, které osobně znám a nezískáme-li dobrou dlouhodobou, třeba i náhodnou zakázku, pak se plány rozplynou a z nás se mohou lehce stát odpůrci sociálního podnikání, které můžeme prezentovat stejně naivně, jako byla/bývá představa o společnosti spravedlivé pro všechny její občany.“

Zdroj: vlastní výzkum

4.5 Shrnutí výsledků rozhovorů

Na otázku č. 1, týkající se vymýšlení názvu a loga sociálního podniku, většina respondentů odpověděla, že určit název nebylo těžké a nápad přišel rychle. Někdy jde čistě o název s kombinací čísla popisného nebo počátečních písmen jmen majitelů. Logo pomáhala většině podniků navrhovat externí profesionální firma. Z odpovědí na otázku č. 2 je patrné, že devět z deseti oslovených sociálních podniků vznikly v letech 2008 až 2012 a jsou to tedy poměrně mladé firmy. Na otázku č. 3, týkající se důvodu založení firmy a na otázku č. 4, související s předmětem podnikání, byly odpovědi velice podobné. Důvod byla udržitelnost neziskového sektoru, začlenění konkrétní vyloučené skupiny obyvatel v regionu sociálních podniků a předmět podnikání byl stanoven na základě ankety nebo poptávky v místě regionu. Otázka č. 5 souvisela s informovaností ohledně finanční podpory z Evropské unie prostřednictvím MPSV a všichni respondenti si informace hledali a zjišťovali sami. Na otázku č. 6, týkající se financování, většina respondentů odpověděla, že finanční podporu z MPSV získali, jen v některých případech byla požadovaná částka snížena a v jednom případě byla také podpora čerpána z Úřadu práce. Na otázku č. 7, jak složité bylo „papírování“ při zakládání firmy, respondenti odpovídali shodně, že složitost a obtížnost administrace byla velká a časově náročná. Zhruba polovina dotázaných měla na pomoc externí firmu a druhá polovina bojovala s administrativou vlastními silami. Z odpovědí na otázku č. 8, jakou cílovou skupinu obyvatel sociální podniky zaměstnávají, vyplývá, že nejvíce jsou zaměstnáváni zdravotně postižené osoby. Další zaměstnávanou skupinou jsou dlouhodobě nezaměstnaní, etnická menšina, mládež, oběti trestné činnosti a domácího násilí atd. Odpovědi na otázku č. 9 ohledně složení zákazníků se velice lišily v závislosti na předmětu podnikání. Někde jsou zákazníci obce a města, u jiného sociálního podniku jsou to studenti a úředníci, další podnik poskytuje služby převážně ženám a jiný zase podnikatelům, právnickým osobám a vlastníkům nemovitostí. Odpovědi na otázku č. 10, zabývající se krizí v podnikání, byly velice zajímavé. Menšina respondentů se s krizí ještě nesetkala a ostatní ji potvrzují, ať už šlo o krizi na začátku při zakládání podnikání kvůli složité administrativě nebo v průběhu podnikání.

Jeden sociální podnik se díky ekonomické krizi dostal do takových problémů, že musel v roce 2008 a 2009 propustit 30 svých zaměstnanců (zdravotně postižené osoby) a jedna firma měla problém s výplatou mezd zaměstnancům díky platební neschopnosti odběratelů služeb. Jeden respondent vidí důvod permanentní krize v neexistenci státních zakázek právě pro sektor sociálního podnikání. Na otázku č. 11, zda se respondentům daří, tak jak si představovali, odpovídají velice opatrně. V rámci možností se snaží podnikání udržet, ale omezují výdaje. Přáli by si více zakázek, aby mohli zaměstnat více znevýhodněných osob. Otázka č. 12 ohledně usnadnění podnikání má víceméně shodnou odpověď týkající se legislativy, jednodušší administrativy anebo více zakázek, ať už ze strany státu nebo velkých korporací. Z odpovědí na otázku č. 13 ohledně udržitelnosti podnikání je možné vyčíst optimismus a respondenti doufají v lepší budoucnost. Plány do budoucna v otázce č. 14 mají respondenti ujasněné. Někteří chtějí zvýšit počet zaměstnanců, rozšířit své služby a vyrábět nové druhy výrobků nebo otevřít další pobočky firem. Sociální podniky si také přejí finanční soběstačnost nebo se třeba v komunálních volbách zapojit do rozhodování ve městě a mít tak možnost ovlivnit drobné podnikání.

Z uvedených odpovědí mám pocit, že oslovené sociální podniky mají své podnikání zaměřené správnou cestou a že majitelé firem vědí, co chtějí a i plány do budoucna se zdají být velice rozumné a nejsou nerealizovatelné.

Pokud někdo dokáže v dnešní těžké době založit sociální podnik, zvládnout počáteční velkou administrativu a hlavně udržet takový „mechanismus“ v chodu, je to známka toho, že jsou mezi námi ještě schopní a podnikaví lidé. Navíc tito lidé dokáží a chtějí dát šanci znevýhodněným skupinám osob a pomoci jim tak v těžké životní situaci, což je optimistické zjištění. Zda budou tito schopní podnikatelé přibývat a s nimi i sociální podniky, záleží zřejmě velkou částí na přístupu státu a jeho finanční štedrosti tohoto druhu podnikání.

5 Diskuse

První část výzkumu se zabývala celkovým zmapováním sociálních podniků v České republice, neboť tento úkol byl stanoven v cíli bakalářské práce. Protože se podle mého názoru jedná o problematiku, která je v ČR dosud stále na začátku, a nejsou mi známy výsledky výzkumů jiných autorů, myslím si, že tato problematika se doposud řešila spíše na teoretické úrovni, která je díky odborníkům jako jsou Dohnalová, Hunčová, Francová nebo Průša velice dobře zpracována. Ze světových autorů se na sociální ekonomiku specializují především Defourny a Pestoff.

Podle Hunčové (23, s. 15) je sociální ekonomika „s lidmi pro lid“ s potlačením ekonomické charakteristiky „pro trh“. S tímto tvrzením souhlasím, neboť dotazovaní respondenti na otázku, proč založili sociální podnik, odpovídali ve stejném smyslu. Sociální podnik zakládali pro uplatnění určité znevýhodněné skupiny osob v jejich okolí na trhu práce a snaží se jim zaměstnáním ve své firmě pomoci s návratem do života.

Také se kladnou odpovědí na otázku, zda čerpali dotace z MPSV, potvrdilo další tvrzení Hunčové (23, s. 7), že se sociální stát díky konceptu sociální ekonomika alespoň částečně snaží obřemenit a předat část své odpovědnosti zpět na aktivní občany. Myslím, že západní státy již pomoc sociálního podnikání, při péči o znevýhodněné skupiny osob pochopily a Česká republika se pomalu vydává stejnou cestou.

Dále výzkum potvrzuje další myšlenku Hunčové (22, s. 23) a sice, že sociální ekonomika podporuje občanskou iniciativu a občanskou solidaritu, což stvrzují odpovědi na otázku, podle čeho si respondenti zvolili předmět podnikání. Předmět podnikání byl zvolen na základě potřeb regionu a znevýhodněných občanských skupin.

Práce v neposlední řadě potvrzuje i názor Dohnalové (8, s. 15), která uvádí, že hlavním společenským cílem sociálních podniků je jejich místní zaměření na rozvoj regionálních možností, což opět potvrzují odpovědi na otázku, proč byly sociální podniky založeny.

Přeji si, aby se v budoucnu potvrdil postoj Pestoffa a Hunčové (32, s. 29), kteří si myslí, že sociální ekonomika bude nástroj, díky kterému nebudou staří lidé a nechtěné děti končit opuštění a sami v cizí anonymní leč kvalifikované péči.

Dle mého názoru, výzkum, konkrétně odpovědi v rozhovoru dle návodu, plně potvrzují názory odborníků na tuto problematiku v teoretické části práce. S tímto závěrem jsem předem počítala a byla jsem spíše zvědavá na numerické výsledky výzkumu. Konkrétně na počty sociálních podniků, jejich rozmístění v České republice nebo jejich zaměření na cílové skupiny obyvatel a na předmět podnikání.

Podle mého zjištění je v současné době (ke dni 31. 3. 2013) v České republice 122 sociálních podniků (*viz Tabulka 1, Graf 1 a Příloha 1*), které jsou registrované v Adresáři sociálních podniků, na které mne odkázalo i MPSV. Sociální firmy jsou nerovnoměrně rozmístěné po celé republice v závislosti na problémovosti nebo velikosti lokality. Z toho plyne, že nejvíce podniků je v Praze, kde je největší koncentrace obyvatel (27 sociálních podniků), na druhém místě se 14 sociálními podniky jsou kraje Ústecký a Olomoucký a na třetím místě jsou kraje Moravskoslezský a Středočeský s počtem 10 sociálních podniků. V kraji Jihočeském jsou zatím pouze 4 sociální firmy. Konstatuji, že se tímto potvrdila moje domněnka a tento výsledek jsem očekávala.

Při výzkumu jsem také předpokládala, že nejvíce sociálních podniků bude poskytovat služby v sociální oblasti, kdy se mi toto tvrzení částečně potvrdilo. Společenská prospěšnost je brána jako oblast, ve které sociální podniky podnikají a většina podniků má předmět podnikání rozčleněn do více oblastí této společenské prospěšnosti (*viz Tabulka 2*). Nejvíce sociálních firem podniká v oblasti rovných příležitostí a to v počtu 111 firem. Na druhém místě jsou shodně právě sociální podniky poskytující služby v sociální oblasti a v oblasti rozvoje místního společenství v počtu 83 firem. Musím konstatovat, že výsledek výzkumu mne jako budoucí sociální pracovníci mile potěšil, neboť sociální pomoc se rozvíjí i v této formě podnikání, což je velmi dobré zjištění.

Z výzkumu je také hlavním zjištěním, jaké cílové skupiny obyvatel jsou v sociálních podnicích zaměstnávány, protože se domnívám, že druh zaměstnávané skupiny osob je velice důležitý. Sociální firmy zprostředkovávají zaměstnání skupinám osob, které jsou těžko uplatitelné na trhu práce. V teoretické části práce jsou všechny možné zaměstnavatelné skupiny vyjmenovány a výzkum jejich zaměstnávání potvrdil. Opět platí, že podniky zaměstnávají osoby napříč různými znevýhodněnými skupinami

(viz *Tabulka 3*). Na prvním místě podle druhu zaměstnávání cílové skupiny obyvatel jsou sociální podniky, zaměstnávající osoby se zdravotním postižením v počtu 86 podniků, kdy je toto číslo několikanásobně vzdálené od počtů podniků zaměstnáváných jiné cílové skupiny. Na druhém místě jsou sociální podniky, zaměstnávající právě dlouhodobě nezaměstnané (ve 28 firmách) a následuje v 18 podnicích zaměstnávání etnické menšiny. Opět musím konstatovat, že pořadí těchto zaměstnáváných cílových skupin je podle mne naprosto v pořádku a jsem z výsledku mého výzkumu ohledně tohoto ukazatele spokojena.

Poslední část z výzkumu celkového přehledu sociálních podniků v České republice mne značně překvapila. Netušila jsem, že sociální firmy podnikají v 31 profesních oblastech (viz *Tabulka 4*). I zde uvádím, že firmy mají více předmětů podnikání a tudíž jsou opět započítávány do více kategorií. Podle předmětu podnikání nejvíce sociálních podniků působí v oblasti zahradnických služeb, úpravy zeleně, údržbě nemovitostí a klidových prací s počtem 29 podniků. Následuje v závěsu oblast pohostinství a ubytování s 26 firmami a na třetím místě je s počtem 25 podniků potravinářská výroba a prodej.

Druhá část mého výzkumu byla zaměřena na zodpovězení výzkumné otázky: Jaké jsou zkušenosti se sociálním podnikáním v České republice? Kvalitativnímu zjišťování informací o konkrétních sociálních podnicích předcházela cílený výběr sociálních podniků v Jihočeském kraji a následně náhodě vybraných podniků z ostatních krajů České republiky (viz *Tabulka 5*). V první fázi asi 5 podniků odmítlo spolupráci (z časových důvodů), ale dalším kontaktováním jsem narazila již na ochotu. Jako kvalitativní šetření byl zvolen rozhovor dle návodu (viz *kapitola 4.3*). Otázky jsem si před kontaktováním firem pečlivě sepsala a připravila záznamový arch. Výběr konkrétních sociálních podniků byl se zaměřením na 4 firmy v Jihočeském kraji, ze kterých pouze 3 z nich souhlasily se spoluprací. Při telefonickém rozhovoru s vyhledáním kontaktů na webových stránkách firem (viz *Příloha 2*) jsem se vždy přizpůsobila časovým možnostem respondentů, majitelé firem byli velmi vstřícní a o bakalářskou práci se zajímali. Někteří mne poté později kontaktovali přes elektronickou poštu a zaslali spoustu materiálů a informací týkajících se sociálního podnikání nebo

jejich firmy. Ochota spolupráce mne mile překvapila, že i v tak uspěchané době si lidé, kteří dělají smysluplnou práci pro jiné, ještě najdou čas a pomohou nad rámec svých povinností někomu dalšímu.

Z informací z rozhovorů na mne působí sociální podnikání jako boj, ve kterém uspějí jenom hodně schopní a podnikaví jedinci. Velká část respondentů uváděla, že prvotní administrace při zakládání firmy byla obrovská a problematika spolupráce s MPSV velice složitá a měli na pomoc externí firmy nebo odborníky na danou problematiku. Předmět podnikání sociální podniky volily podle nutnosti svého regionu a stejně tak výběr zaměstnáváné skupiny osob. Naprostá většina respondentů dále uvádí, že při zakládání své firmy obdrželi finanční prostředky od MPSV a někteří i pomoc od Úřadu práce. Dále mne potěšil výsledek výzkumu, a sice že se většině sociálních firem v současné době daří, jejich podnikání je úspěšné a vidí určitelnost firmy. Otázka, u které mne nejvíce zajímala odpověď, se týkala usnadnění podnikání. Odpovědi směřovaly převážně na zjednodušení administrativy a legislativy nebo zmírnění daní. Některé sociální podniky by také uvítaly podporu státu prostřednictvím udělování státních zakázek nebo pomoc při zaměstnávání konkrétních znevýhodněných skupin obyvatel. Poslední skupina firem by uvítala větší pomoc v oblasti marketingu, v odborném vzdělávání zaměstnanců nebo podporu se zkušenostmi v podnikání obecně.

Cíl, a sice zmapování současné situace sociálního podnikání v České republice, byl v bakalářské práci splněn, tak jak jsem si představovala. A výsledky výzkumu potvrdily zcela mé domněnky, a sice že sociální podnikání je v současné době velice těžké, neboť je to druh podnikání, na které také doléhá celková krize ekonomiky. Pokud nebudou mít sociální podniky zakázky, podnikání ukončí, zaměstnané znevýhodněné skupiny osob přijdou o práci a trh bude přeplněn nezaměstnanými a jistě i nezaměstnatelnými osobami, které jen stěží najdou uplatnění na trhu práce. I oslovení respondenti potvrdili, že pokud by měli více zakázek a tak i více pracovní náplně, zaměstnali by velice rádi větší počet znevýhodněných osob, neboť jich je v jejich okolí stále velké množství.

Neumím odhadnout, jak tento velký „projekt“ v České republice bude pokračovat, ale každý sociální stát by se měl postarat o sociálně a společensky slabší občany.

6 Závěr

Na závěr bakalářské práce s názvem Sociální podnikání lze uvést, že stanovený cíl zmapovat současnou situaci sociálního podnikání v České republice byl splněn. Zpracovaná práce by měla sloužit jako pomocný studijní materiál nejen pro studenty Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a pomoci tak k lepšímu seznámení se s touto oblastí podnikání a zajímavou formou sociální práce, ale měla by sociální podnikání všeobecně přiblížit široké veřejnosti.

Teoretická část práce obsahuje definování sociálního podnikání a sociálních podniků tak, aby se s danou problematikou bylo lehké seznámit. Dále jsou uvedeny důležité organizace a společnosti, které se sociálním podnikáním zabývají jak v ČR, tak ve světě. Velká část teoretické práce je věnována problematice možnosti financování sociálních podniků z EU prostřednictvím MPSV, neboť (jak potvrdili i samotní respondenti) je to velice složitá a obtížná administrativní záležitost.

Praktická část nejprve mapuje celkové počty, rozmístění a druhy sociálních firem po celé České republice a poté následuje kvalitativní výzkum v podobě deseti rozhovorů dle návodu s cíleně vybranými sociálními podniky v Jihočeském kraji a následně náhodně vybranými podniky z ostatních krajů České republiky.

Na základě výsledků výzkumu mohu konstatovat, že sociální podnikání začíná být pomalu součástí naší ekonomiky, ale na trhu se udrží jen ti zdatnější. Sociální podnikání je šance pro návrat do života znevýhodněných skupin osob, ale je otázka, zda tato forma sociální pomoci bude dále státem podporována a zůstane zachována (čehož se obávají i respondenti). Světová ekonomika je stále v ekonomické krizi, což se do budoucna projeví jistě i na finanční podpoře sociální ekonomiky z EU prostřednictvím MPSV.

V době rostoucí nezaměstnanosti vidím sociální podniky jako jednu z možností řešení této těžké životní situace mnoha lidí. Hlavní úkol sociální ekonomiky vidím do budoucna v rozvoji sociální pomoci a především pomoc v péči o staré občany. Stárnutí populace je nezastavitelný problém a sociální podniky s finanční podporou státu by značně mohly pomoci tuto situaci řešit a pomoci tak státu částečně s odlehčením jeho velkým budoucím problémem v péči o seniory.

7 Seznam informačních zdrojů

1. BENEFIT7. Úvod. *Benefit7* [online]. [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <https://www.eu-zadost.cz/uvod.aspx>.
2. CIRIEC. *Ciries.ulg.ac.be* [online]. [cit. 2013-02-09]. Dostupné z: http://www.ciriec.ulg.ac.be/en/pages/0_1presentation.htm.
3. ČABANOVÁ, Bohumila. Sociální podnik – příležitost pro podporované zaměstnávání. In: *Sociální ekonomika, sociální podnik a sociální kapitál. Sborník příspěvků z mezinárodní konference v Ústí nad Labem 1. – 2. 11. 2007*. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2009. ISBN 978-80-7044-954-7.
4. ČEPELKA, Oldřich. Sociální ekonomika v zemích EU – postřehy z Itálie. In: *Sociální ekonomika a sociální podnik, jejich kořeny a perspektivy. Sborník příspěvků z mezinárodního vědeckého semináře*. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2005. ISBN 80-7044-724-9.
5. ČESKÁ REPUBLIKA V EU. Evropská komise. *Europa.eu* [online]. [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/index_cs.htm.
6. ČESKÉ SOCIÁLNÍ PODNIKÁNÍ. Adresář sociálních podniků. *Ceske-socialni-podnikani.cz* [online]. [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/cz/adresar-socialnich-podniku>.
7. DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Dotisk 3. vydání. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0139-7.
8. DOHNALOVÁ, Marie a kolektiv. *Sociální ekonomika – vybrané otázky*. Praha: VÚPSV v.v.i., 2009 [cit. 2013-02-01]. ISBN 978-80-7416-052-3. Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_305.pdf.
9. DOHNALOVÁ, Marie a PRŮŠA, Ladislav. *Sociální ekonomika*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 175 s. ISBN 978-80-7357-573-1.
10. DOHNALOVÁ, Marie. *Sociální ekonomika v evropeizaci českého hospodářství*. Praha: Studie Národohospodářského ústavu Josefa Hlávky, 9/2006, 123 s. ISBN 80-867-2931-1.

11. DOHNALOVÁ, Marie. Sociální ekonomika. In: SKOVAJSA, Marek. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Portál, 2010, s. 289 - 307. ISBN 978-80-7367-681-0.
12. EMES. *Emes.net* [online]. [cit. 2013-02-09]. Dostupné z: <http://www.emes.net/index.php?id=2>.
13. EVROPSKÁ KOMISE. Evropa 2020. *Europa.eu* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europe2020/index_cs.htm.
14. EVROPSKÁ KOMISE. Evropský sociální fond. Budoucnost ESF 2014 - 2020. *Europa.eu* [online]. [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=cs>.
15. EVROPSKÁ KOMISE. Evropský sociální fond. *Europa.cz* [online]. [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=cs>.
16. EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND V ČR. *Esfcz.cz* [online]. [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://www.esfcz.cz>.
17. EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND V ČR. Výzva č. 30. *Esfcz.cz* [online]. [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://www.esfcz.cz/vyzva-30>.
18. FRANCOVÁ, Petra. Tématická síť pro sociální ekonomiku. In: *Sociální ekonomika jako producent sociální a veřejné přidané hodnoty. Sborník příspěvků z odborného semináře – kulatého stolu 22. – 23. 10. 2009 v Ústí nad Labem*. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2009. ISBN 978-80-7414-194-2.
19. HALÁSEK, Dušan. Některé změny v sociálním státě ve vazbě na sociální ekonomiku. In: *Sociální ekonomika, sociální podnik a sociální kapitál. Sborník příspěvků z mezinárodní konference v Ústí nad Labem 1. – 2. 11. 2007*. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2009. ISBN 978-80-7044-954-7.
20. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, 408 s. ISBN 80-7367-040-2.
21. HUNČOVÁ, Magdalena. *Ekonomický rozměr občanské společnosti*. 2. přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 239 s. ISBN 978-80-7357-545-8.

22. HUNČOVÁ, Magdalena. Podstata a smysl sociální ekonomiky. In: *Sociální ekonomika, sociální podnik a sociální kapitál. Sborník příspěvků z mezinárodní konference v Ústí nad Labem 1. – 2. 11. 2007*. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2009. ISBN 978-80-7044-954-7.
23. HUNČOVÁ, Magdalena. *Sociální ekonomika a sociální podnik*. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2007, 181 s. ISBN 978-80-7044-946-2.
24. HUNČOVÁ, Magdalena. Sociální ekonomika jako producent sociální a veřejné přidané hodnoty. In: *Sociální ekonomika jako producent sociální a veřejné přidané hodnoty. Sborník příspěvků z odborného semináře – kulatého stolu 22. – 23. 10. 2009 v Ústí nad Labem*. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2009. ISBN 978-80-7414-194-2.
25. HYÁNEK, Vladimír, ŠKARABELOVÁ, Simona a ŘEŽUCHOVÁ, Markéta. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z vybraných veřejných rozpočtů – metody, problémy, řešení*. Brno: CVNS, 2005, 40 s. [cit. 2013-02-01]. ISBN 80-239-5262-5. Dostupné z: http://www.e-cvns.cz/publikace/monograficke_publikace/8.
26. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost 2007 – 2013. *Mpsv.cz* [online]. [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/6018>.
27. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost. *Portal.mpsv.cz* [online]. [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/esf/programove_obdobi_2007_-_2013.
28. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Výzva č. 8. *Mpsv.cz* [online]. [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/11137>.
29. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Integrovaný operační program. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Microsites/Integrovaný-OP/Uvodni-strana>.
30. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. [cit. 2013-02-24]. Dostupné z:

- <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/OP-Lidske-zdroje-a-zamestnanost>.
31. P3. Home. *P-P-P.cz* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.p-p-p.cz/index.php/cs/home>.
  32. PESTOFF, Viktor a HUNČOVÁ, Magdalena. Demokratizace universalistického sociálního státu – Třetí sektor a stát v teorii demokratizace a sociálního státu. In: *Sociální ekonomika a sociální podnik, jejich kořeny a perspektivy. Sborník příspěvků z mezinárodního vědeckého semináře*. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2005. ISNB 80-7044-724-9.
  33. PRŮŠA, Ladislav. Trendy v poskytování sociálních služeb do roku 2025. In: DOHNALOVÁ, Marie a PRŮŠA, Ladislav. *Sociální ekonomika*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 107 - 116. ISBN 978-80-7357-573-1.
  34. SKOVAJSA, Marek. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Portál, 2010, 372 s. ISBN 978-807-3676-810.
  35. ŠANDEROVÁ, Jadwiga. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005, 209 s. ISBN 80-86429-40-7.
  36. TESSEA. O projektu. *Ceske-socialni-podnikani.cz* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/cz/tessea/tessea-o-projektu>.
  37. VLÁDA ČR. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace. *Vlada.cz* [online]. [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/zakladni-informace767>.
  38. ZÁBRANSKÁ, Alena. Ekonomický význam obecně prospěšné společnosti ve sféře sociálních služeb. In: *Sociální ekonomika, sociální podnik a sociální kapitál. Sborník příspěvků z mezinárodní konference v Ústí nad Labem 1. – 2. 11. 2007*. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2009. ISBN 978-80-7044-954-7.
  39. ŽĎÁNSKÁ, Monika. Re: *dotaz – sociální podnik* [elektronická pošta]. Message to: Michaela Kučerová. 27. února 2013 [cit. 2013-02-27]. Osobní komunikace.

8 Přílohy

Příloha 1: Abecední seznam sociálních podniků v ČR ke dni 31.3.2013

Příloha 2: Webové stránky respondentů

Příloha 1: Abecední seznam sociálních podniků v ČR ke dni 31.3.2013

	NÁZEV SOCIÁLNÍHO PODNIKU
1	1.severočeské družstvo zdravotně postižených
2	3B sociální firma s.r.o.
3	A a D Klásek spol. s r.o.
4	AB koncept s.r.o.
5	AC AERO s.r.o.
6	Active Colour s.r.o.
7	ADAPTIA móda s.r.o.
8	Agentura ProVas
9	Atelier PEXESO o.s.
10	BENECYKL s.r.o.
11	Bistro u dvou přátel
12	Bistro Vitality
13	Café Rozmar
14	Café Therapy
15	Centrum krásy a odpočinku
16	CF sociální firma, s. r. o.
17	Charita sv. Anežky Otrokovice
18	Chráněná dílna Farma Orlice, o.p.s.
19	CHRNA sociální firma Slezské diakonie o.p.s.
20	CLEAR SERVIS, o.p.s.
21	COMERCIO TREND s.r.o.
22	Cukrárna Vesmíra, o.p.s.
23	Dagmar Poltavcová
24	Designová dílna se zaměřením na umělecké fotografie a rámy
25	Diakonie ČCE - středisko ve Valašském Meziříčí
26	Dobroty s příběhem Portus Praha s.r.o.
27	Dollond s.r.o.
28	Duhová prádelna
29	Edukol - vzdělávací a poradenské sdružení s.r.o.
30	Eko-ano s. r.o.
31	ELEKCE s.r.o.
32	Energieia, o.p.s.
33	EXODUS, sdružení občanů
34	Fair Trade Centrum, s.r.o.
35	FOKUS LABE - pobočka Teplice
36	FOKUS LABE - pobočka Ústí nad Labem
37	Hana Suchánková
38	Helpion, o.p.s.

39	IKAfol recyklace s.r.o.
40	Ing. Dana Šťastná
41	Institut pro památky a kulturu, o.p.s.
42	Integrační kavárna PONTES
43	Interwork Service s.r.o.
44	Jazyková škola Czech In
45	Jeden svět, o.p.s.
46	JITRO - centrum služeb s.r.o.
47	Kafírna ProVás
48	Kamil Kubiček
49	Kavárna PředMěstí
50	Kavárna Vesmírna
51	Keplerovo muzeum
52	Kochlear
53	KOKOZA o.p.s.
54	Kolibřík - sociální callcentrum
55	Komuniké, o. p. s. - Rettigovka
56	Krajanka, (re)start pracovního života
57	Křinický pivovar s.r.o.
58	Kunštát PRO FUTURO o.p.s.
59	Květná Zahrada, o.s.
60	Laskavárna
61	Lemniskáta - život bez bariér o.p.s.
62	Loboplast, s.r.o.
63	Mamacoffee
64	MANA čokoládovna Krásná Lípa, sociální podnik
65	Maturus, o.p.s.
66	Mléčný bar Bílá vrána
67	Mléčný bar Naproti
68	MOŽNOSTI TU JSOU ops
69	MTS Bolvan s.r.o.
70	Natalja Bajkalova
71	NaZemi o.s.
72	Nové horizonty s.r.o.
73	ONZA a. s.
74	Podané ruce, sociální družstvo
75	Podnikavá škola
76	PPSD personální a poradenské sociální družstvo
77	Pracovní Sobota s.r.o.
78	Pragulic – Poznej Prahu jinak! o.s.
79	Přeslička s.r.o.
80	Přirozenou cestou s.r.o.
81	Prodejna plakátů - provozuje agentura ProVas

82	PUCLE SLUŽBY s.r.o.
83	QEHolz spol. s r.o.
84	REPARTO Zábřeh, s.r.o.
85	Revipro s.r.o.
86	Rudolf Polák
87	Rytmus Chrudim, o.p.s.
88	Sdružení Neratov, o.s.
89	SDRUŽENÍ PODANÉ RUCE o.s., EIKÓN - terapeutická dílna
90	Semitam s.r.o.
91	Senza družstvo, chráněná dílna.
92	Služby Jihlavské Terasy, o.p.s.
93	Sociální firma Ergones
94	Sociální firma Jůnův statek
95	Sociální firma Modrý domeček
96	Sociální firma Prádelna u Mandelíků
97	Sociální firma Slunečnice o.s.
98	Sociální firma Zahrada
99	Sociální podnik Cukrárna Sedmička
100	SOFIRA Kadaň s.r.o.
101	Sofisofis, o.p.s.
102	Společnost Pohoda, o.p.s.
103	Spolek Trend vozíčkářů Olomouc
104	Srdce a čin, o. p. s.
105	Stanislav Sadílek
106	Startujeme, o.p.s.
107	STAVZEM s.r.o.
108	STERENA s.r.o.
109	Světlo Jihlavské Terasy, o.p.s.
110	Synergio Group s.r.o.
111	Technické služby Morkovice - Slížany s. r.o.
112	TED Group s.r.o.
113	Tichá kavárna
114	Transkript online s.r.o.
115	Trutnovská zeleň, o.p.s.
116	Tuzesk
117	Unika Morava, s.r.o.
118	UnikaCentrum, o.p.s.
119	Vackub servis s.r.o
120	VK Radouš s.r.o.
121	VS Rychleby s.r.o.
122	Zelená dílna s.r.o.

Příloha 2: Webové stránky respondentů

1. 3B sociální forma s.r.o. www.3bsocialnifirma.cz
2. Bistro u dvou přátel, o.p.s. www.bistroudvoupratel.cz
3. Bistro Vitality (OSVČ) www.bistrovitality.cz
4. Cukrárna Sedmička s.r.o. www.cukrarna7.cz
5. Institut pro památky a kulturu, o.p.s. www.propamatky.info
6. Maturus, o.p.s. www.maturus.cz
7. Možnosti tu jsou, o.p.s. www.moznostitujsou.cz
8. Podané ruce, sociální družstvo www.podane-ruce.estranky.cz
9. Senza družstvo, chráněná dílna www.senzapv.cz
10. Srdce a čin, o.p.s. www.sac-ops.cz

Seznam schémat, grafů a tabulek

Schéma 1: Sektorový pohled společnosti

Schéma 2: Čtyři pilíře sociální ekonomiky

Schéma 3: Principy sociálního podniku

Graf 1: Počet sociálních podniků v ČR dle krajů ke dni 31. 3. 2013

Tabulka 1: Počet sociálních podniků v ČR dle krajů ke dni 31. 3. 2013

Tabulka 2: Počet sociálních podniků v ČR dle společenské prospěšnosti
ke dni 31. 3. 2013

Tabulka 3: Počet sociálních podniků v ČR dle cílových skupin ke dni 31. 3. 2013

Tabulka 4: Počet sociálních podniků v ČR dle oblasti působení ke dni 31. 3. 2013

Tabulka 5: Charakteristika jednotlivých respondentů

Tabulka 6: Rozhovor dle návodu